

SIRUS' ÅRSMELDING 2014

Forord

SIRUS er et internasjonalt anerkjent og nasjonalt ledende institutt innen samfunnsvitenskapelig rusmiddelforskning. Instituttet har en 55 år lang historie med et samfunnsperspektiv på rusmiddelbruk og de problemene som rusmidlene forårsaker. Fra 2002 har instituttet også samfunnsvitenskapelig tobakksforskning som sitt ansvarsområde. Instituttet bidrar med kunnskap som gir et forskningsmessig grunnlag for å utforme rusmiddel- og tobakkspolitikken. SIRUS sine kjerneoppgaver består av kunnskapsproduksjon og kunnskapsformidling.

Rusmiddelpolitikk vil alltid utformes i en virkelighet med mange kryssende hensyn. Dette gjelder også tobakkspolitikken. Gjennom at mange aktører henviser til instituttet sin forskning får det offentlige ordskiftet på disse områdene en kvalifisert kunnskapsbasis. SIRUS representerer en kompetent, uavhengig røst som bidrar med viktig kunnskap og et samfunnsperspektiv på rusmiddel- og tobakkspolitikken, noe som bidrar til en bred og mest mulig opplyst debatt.

Den høye vitenskapelige produksjonen ved SIRUS, den omfattende formidlingsvirksomheten, og den effektive driften, er et resultat av stor innsats av kompetente og motiverte medarbeidere. Det er en glede for meg å kunne fastslå at de oppnådde resultater i 2014 er mer enn tilfredsstillende.

Instituttet har i løpet av de siste årene vært gjennom et generasjonsskifte. Både på den faglige og på den administrative siden har vi lyktes i å knytte til oss mange svært kompetente nye medarbeidere. Jeg vil takke alle ansatte for at de bidrar til å gjøre SIRUS til et ledende forskningsinstitutt.

Oslo mars 2015

Pål Kraft
direktør

1 Innledning

Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) ble opprettet i 2001 ved en sammenslåing av Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning (SIFA) og dokumentasjonsseksjonen og biblioteket i det daværende Rusmiddeldirektoratet. I 2002 ble instituttets ansvarsområdet utvidet til også å gjelde samfunnsvitenskapelig tobakksforskning ved at en gruppe tobakksforskere ble overført fra Folkehelseinstituttet. I de senere år har instituttet også fått ansvar for å studere doping utenfor den organiserte idretten.

Fra 1. januar 2014 er de tidligere vedtektene avløst av en instruks. I instruksen § 3 heter det om instituttets samfunnsoppdrag, myndighet og ansvar:

” Statens institutt for rusmiddelforskning er et statlig forvaltningsorgan underlagt Helse- og omsorgsdepartementet ved Folkehelseavdelingen. Instituttet arbeider forskningsfaglig selvstendig på oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet og er det nasjonale kompetanseorganet på rusmiddelsituasjonen i Norge.

Instituttet skal ha forskning som sin primæraktivitet. Instituttet har to virksomhetsmål: (1) god oversikt over rusmiddelfeltet i Norge og være en kompetent forskningsorganisasjon og (2) god formidling av forskningsbasert kunnskap og ivaretagelse av internasjonalt samarbeid.

Instituttet driver samfunnsvitenskapelig forskning som bidrar til økt kunnskap om rusmidler, doping, tobakk og avhengighet. Instituttet innhenter data om omfang, kartlegger sosiale og helsemessige skadevirkninger av bruk av rusmidler og tobakk, årsaker til problemene og hvordan de skal kunne løses eller reduseres gjennom offentlig og privat innsats. Instituttet skal bidra til å utvikle statistikk på rusmiddelområdet og tobakksområdet. Instituttet skal gjøre forskningsbasert kunnskap tilgjengelig og anvendbar for offentlig forvaltning og publikum gjennom dokumentasjon, faktainformasjon og formidling. Som ledd i dette skal instituttet ha et nasjonalt kompetansebibliotek for rusmiddelspørsmål.

Instituttet skal ta initiativ til forskningsprosjekter, og skal påta seg forsknings- og dokumentasjonsoppdrag for offentlige myndigheter og etater, institusjoner, bedrifter, organisasjoner og enkeltpersoner i den grad det er viktig for å fremme formålet med instituttet.

Instituttet inngår i departementets sektororganisering som den virksomhet som har ansvar for forskningsbasert kunnskapsproduksjon og formidling til de øvrige virksomheter i sektoren, med særlig vekt på nettverksbygging til andre relevante forskningsmiljøer og kunnskapsformidling til de regionale kompetansesentrene på rusmiddelspørsmål.

Instituttet skal være nasjonalt kontaktpunkt for EMCDDA og ivareta den nødvendige rapportering. I tillegg skal instituttet ivareta leveranser i aktuelle internasjonale forsknings- og forvaltningssammenhenger (for eksempel NVC, EU og FN).»

Dette fastsetter rammen for instituttets virksomhet. For det første avgrenses virksomhetens art. Instituttets primæraktivitet er å drive forskningsbasert kunnskapsproduksjon og -formidling. Hovedsakelig vil dette være av samfunnsvitenskapelig karakter. Klinisk og/eller biomedisinsk forskning faller i utgangspunktet utenfor instituttets forpliktelser.

For det andre avgrenses også området for virksomheten. Mandatet er knyttet til rusmidler, tobakk, doping og avhengighet. Instituttet er i tillegg nasjonalt kontaktpunkt for EUs narkotikaovervåkingscenter EMCDDA.

Selv om forskningsvirksomheten utgjør instituttets kjerneområde, inngår også ulike former for dokumentasjon og formidling i samfunnsoppdraget. Mens dokumentasjonsoppgavene tidligere var begrenset til alkohol og narkotika har instituttet fra 2014 også overtatt ansvar for overvåking av tobakksbruken fra Helsedirektoratet. Instituttet har ikke tilsvarende dokumentasjonsansvar med hensyn til doping, bruk av legemidler og pengespill.

Hovedmålene for virksomheten kan med andre ord formuleres slik:

- Drive forskning av faglig høy kvalitet på rusmiddel- og tobakksfeltet, doping og tilstøtende områder.
- Fremskaffe relevant dokumentasjon knyttet til alkohol, narkotika og tobakk.
- Formidle eksisterende kunnskap til viktige brukergrupper.

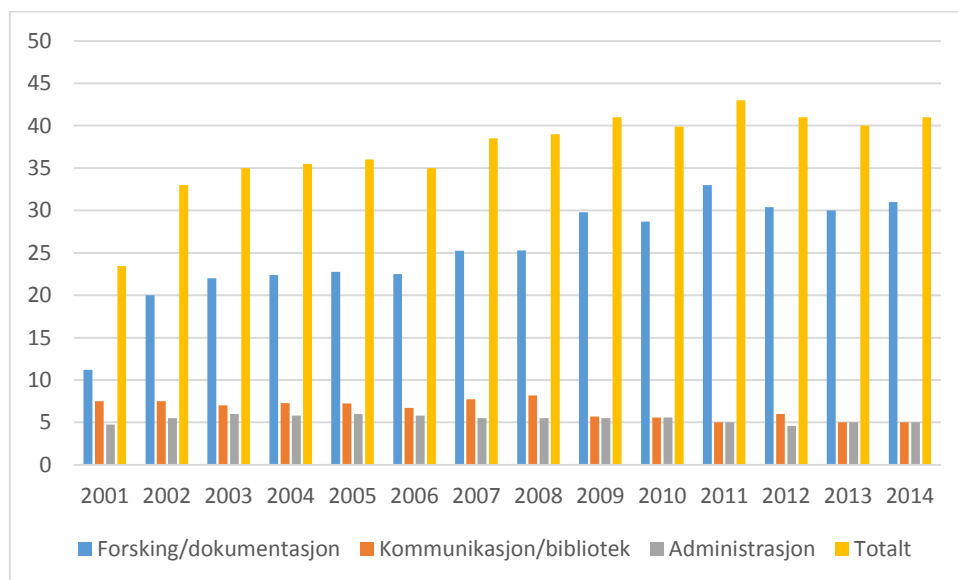
Instituttet er en selvstendig institusjon som fram til 31.12.2005 lå under det daværende Arbeids- og sosialdepartementet, men ble fra 1.1.2006 overført til Helse- og omsorgsdepartementet. Instituttet ledes av en direktør ansatt på åremål.

2 Ansatte

I 2014 hadde SIRUS 49 ansatte som representerte 41 årsverk. Den relativt store diskrepansen mellom antall ansatte og årsverk har bla a sammenheng med at instituttet har knyttet til seg flere forskere fra andre miljø i 20% stilling.

Utvikling i antall årsverk framgår av figur 1.

Figur 1. Årsverk

Alle de fast ansatt forskerne har kompetanse på minst doktorgradsnivå. De ansatte i 2014 var:

Faste stillinger:

Direktør:	Pål Kraft, dr.philos.
Forskningsledere: (midl. funksjon)	Anne Line Bretteville-Jensen, dr. polit. Karl Erik Lund, dr.polit. Astrid Skretting, cand.sociol. Elisabet E. Storvoll, dr.polit.
Forskere:	Ellen J. Amundsen, dr.philos. Jasmina Burdzovic Andreas, Ph.D. Daniel Bergsvik, Ph.D. Geir Scott Brunborg, Ph.D. Elin K. Bye, Ph.D. Sturla Falck, mag. art. Linn Gjersing, Ph.D. Torleif Halkjelsvik, Ph.D. Elisabeth Kvaavik, Ph.D. Ingeborg Lund, cand.polit. Ingunn Olea Lund, Ph.D. Inger S. Moan, dr.polit. Trond Nordfjærn, Ph.D

Hilde Pape, dr.psychol.
Ingeborg Rossow, dr.philos.
Janne Scheffels, dr.polit.
Gunnar Sæbø, dr.polit.
Ståle Østhus, Ph.D.

- Seniorrådgivere:** Odd Hordvin, sosionom
Grethe Lauritzen, cand.polit.
Jorunn Moen, bibliotekar
Mats Toftgård, master i statistikk (fom16.06)
- Prosjektleder:** Camilla Lundberg, master i kriminologi (fom 01.03)
- Rådgivere:** Ola Røed Bilgrei, master i sosiologi
Kristin Buvik, cand.polit.
Marit Edland-Gryt, master i sosiologi
Marianne Lund, cand.polit.
Hilgunn Olsen cand.polit. (perm. sluttet 31.05)
Thomas Anton Sandøy, master i sosiologi
Øystein Skjælaaen, cand.polit.
- Administrasjonssjef:** Pia Haugdahl, siviløkonom
- Rådgiver:** Jorunn Hannasvik
- Førstekonsulent:** Beth Løken Haugen (perm. fom 01.3, sluttet 17.12)
- Seniorkonsulent:** Kitty Myhre (fom 01.04)
- Konsulent:** Nada Halabi
- Informasjonssjef:** Erik Bull-Valen
- Hovedbibliotekar:** Johanne Longva
- Spesialbibliotekar:** Beate Henriksen
Linda Solheim (tom 16.03)
Lilja Westerlund (fom 23.06)
- Midlertidige stillinger:**
- Forskere:** Johanna Gripenberg, fil.dr. (20%, fom 01.03)
Hans Olav Melberg Ph.D. (20%, tom 01.01)
Thor Norstrøm, fil.dr. (20%)
Sveinung Sandberg, Ph.D. (20%)
Trygve Ugland, dr.polit. (20%, fom 01.03)
- Stipendiat:** Line Schou, master i sosiologi
Tord Finne Vedøy, Ph.D.

Rådgiver: Rikke Tokle, master i sosiologi (fom20.01)

Pensjonistene: Bergliot Baklien, Ragnar Hauge, Sturla Nordlund, Jostein Rise (tidligere forskere) og Eva Hausken (tidligere rådgiver) har vært tilknyttet instituttet gjennom arbeid i ulike prosjekt.

Likestilling, jf. likestillingsloven § 1a.

Per 31.12 2014 var det 45 + 4 ansatte ved instituttet, av de 45 i full stilling var 29 kvinner og 16 menn, dvs. en kvinneandel på 64 %. I tillegg kommer fire forskere, tre menn og en kvinne, ansatt i 20 % stillinger.

De tre faste lederstillingene var i 2014 besatt av to menn og en kvinne, mens fire midlertidige stillinger som forskningsledere var besatt av én mann og tre kvinner.

Det gjennomsnittlige lønnsnivået for alle ansatte per 31.12.2014 tilsvarte lønnstrinn 67 i statsregulativet. Mennene hadde et høyere gjennomsnittlig lønnstrinn (ltr. 69) enn hva gjaldt kvinnene (ltr. 65), noe som har sammenheng med at det bare er kvinner i stillingene med lavest lønnstrinn (teknisk administrative og bibliotek).

I instituttets tilpasningsavtale til Hovedavtalen i staten er det nevnt likestillingstiltak som kjønnsnøytrale kriterier for lønnsfastsettelse, at kvinner skal gis samme mulighet som menn til å arbeide med kvalifiserende arbeidsoppgaver, ivareta prosjektleder- og andre lederfunksjoner. Ut fra dagens situasjon har ikke instituttet sett behov for andre tiltak.

3 Forskning og dokumentasjonsvirksomhet

Den faglige virksomheten ved SIRUS er organisert i tre faggrupper: gruppe for alkoholforskning, gruppe for narkotikaforskning og gruppe for tobakksforskning. Faggruppene har ansvar for utvikling av sine respektive substansområder ved å produsere kunnskap og holde seg oppdatert om hva som foregår på feltet så vel nasjonalt som internasjonalt. Som et anvendt samfunnsvitenskapelig institutt med et forskningsmessig ansvar for problemområder av stor samfunnsmessig betydning, skal det produsere tre typer av kunnskap: (i) kunnskap om problemenes størrelse og fordeling, (ii) kunnskap om problemenes årsaker, og (iii) kunnskap om tiltak og virkemidler for å redusere problemene. Ansvaret SIRUS har for dokumentasjon er integrert i forskningsvirksomheten.

En av instituttets stipendiater, Tord Finn Vedøy, disputerte for doktorgraden i november 2014 med avhandlingen *The diffusion of smoking behaviour in Norway*.

Aktivitetene i de tre faggruppene har vært knyttet til forskningsprosjekter, forskningsformidling, dokumentasjonsvirksomhet og annen faglig virksomhet som fagfellevurderinger, komitéarbeid, undervisning og veiledning. Mange av forskningsprosjektene/dokumentasjonsoppgavene strekker seg over flere år, men gruppene arbeider også med mer kortsiktige prosjekt. Forskningsformidlingen har vært utstrakt og rettet både mot relevante fagmiljø, praksisfeltet og den brede offentligheten.

SIRUS har gjennom mange år fulgt utviklingen av alkoholkonsumet i ulike befolkningsgrupper. I 2014 ble det publisert to studier hvor en undersøkte sammenhengen mellom endringer i andelen stordrikkere og det gjennomsnittlige alkoholkonsumet i befolkningen. Den første sammenlignet utviklingen i Norge, Finland og USA i perioden 1970-2005, mens den andre fulgte utviklingen blant norske 15-16-åringer i perioden 1995-2011. Begge de to studiene viser at endringer i gjennomsnittskonsumet reflekterer endringer i alle konsumentgrupper. De gir dermed støtte til teorien om den kollektive drikkekulturen, og underbygger at det er hensiktsmessig å rette forebyggende tiltak mot alle konsumenter – ikke bare de som drikker mest.

En annen sentral oppgave er å studere de negative konsekvensene av alkoholbruk. Det ble publisert flere artikler på dette området i 2014, men vi vil særlig trekke frem tre empiriske arbeider som tematiserer alkoholrelaterte skader blant ungdom/unge voksne. En artikkel indikerer at hvert fjerde tilfelle av selvskading blant norske ungdommer er forårsaket av alkoholberuselse, mens en annen studerte seksuell utnyttelse av berusede tenåringsjenter og sårbarhetsfaktorer for slike opplevelser. I en tredje artikkel studerte man alkoholrelatert sykefravær blant unge arbeidstakere. Det konkluderes med at selv om de som drakk mest sto for en uforholdsmessig stor andel av fraværet, kunne mesteparten av fraværet tilskrives de som drakk mer moderat.

På narkotikaområdet gjennomførte SIRUS en ny type undersøkelse i 2014. For å få bedre kunnskap om bruk av ulike rusmidler i en gruppe av befolkningen som en antar har et spesielt høyt forbruk, ble det samlet inn data fra 1 100 personer rekruttert utenfor utvalgte utesteder og nattklubber i Oslo. Datainnsamlingen foregikk nattetid, og i tillegg til å fylle ut spørreskjema ble personene som deltok bedt om å blåse i et alkometer og avgi spyttprøve som analyseres av Folkehelseinstituttet. I tillegg ble det gjort avtaler for senere å foreta mer omfattende dybdeintervju med 35 av deltakerne.

Det er ofte vanskelig å skaffe gode data om bruk av illegale rusmidler. Denne kombinasjonen av intervju og biologiske data er en av flere nye datakilder SIRUS nå prøver ut for å skaffe et bedre datagrunnlag. Et annet eksempel er et samarbeidsprosjekt med Norsk institutt for vannforskning (NIVA), der en analyserer avløpsvann for å finne spor etter rusmidler. Begge disse prosjektene gir datakilder som kommer i tillegg til data vi lenge har innhentet fra befolkningsundersøkelser, offentlige registre og spesialundersøkelser blant sprøytebrukere, personer som søker behandling for

rusmiddelproblemer, straffede for narkotikaforbrytelser osv. Vi kan også nevne at rekreasjonsbruk av tradisjonelle narkotiske stoffer og bruk av nye psykoaktive stoffer har vært i fokus i 2014, samtidig som forskning om den tunge rusmiddelbruken har vært høyt prioritert.

I gruppe for tobakksforskning har mye av oppmerksomheten i 2014 vært viet de såkalte e-sigarettene. Instituttet har sett det som viktig å bidra med kunnskap og fakta til samfunnsdebatten om e-sigarett. Dette sees også i sammenheng med at regjeringen har varslet en gjennomgang av regelverket for e-sigarett. I den forbindelse leverte instituttet en oppsummering til Helsedirektoratet til bruk i den politiske vurderingen omkring reguleringsalternativer. Det er også utarbeidet en egen rapport som studerer oppfatninger og holdninger til brukere av e-sigarett i en periode der det ikke har vært klare regler for anvendelse og anskaffelse, og i en situasjon der mediene har formidlet inkonsistente budskap om helserisiko. Instituttet har også fulgt opp forskningen om snusens rolle og utbredelse, blant annet ble det i 2014 publisert en artikkel som oppsummerte instituttets mangeårige forskning om den effekt som tilgjengelighet til snus har hatt på tobakksrøyking.

Forskningen ved SIRUS er i hovedsak anvendt forskning. Dette er forskning der formålet er å framskaffe ny kunnskap, men der kunnskapsproduksjonen i hovedsak er motivert av muligheten for at den kan komme til praktisk nytte. Ved siden av å dokumentere, analysere og beskrive, er det et mål at instituttets forskning skal ha en kritisk tilnærming. Dette innebærer at den søker å utfordre etablerte forskningsmessige "sannheter" både når det gjelder teori og empiri. Videre er det et mål for forskningen ved instituttet å utfordre eksisterende praksiser eller posisjoner som kan synes å ha en svak kunnskapsmessig forankring. Særlig viktig er det å underbygge eller synliggjøre eventuell manglende evidens for rusmiddelpolitiske virkemidler.

Kunnskapsproduksjonen ved instituttet består i egen forskning og dokumentasjon. Forskningen publiseres i form av fagfellevurderte artikler, bokkapitler, bøker og rapporter. I perioden 2012-2014 økte SIRUS sin produksjon av publiseringspoeng fra 36,9 til 51,9. I samme periode økte gjennomsnittlig antall publiseringspoeng per forskerårsverk fra 2,0 til 2,6. I tillegg nådde instituttet i 2014 det oppsatte måltallet på produksjon av fagrapporter og doktorgrader.

Bruken av rusmidler og tobakk kan ha medisinske og sosiale konsekvenser for enkeltmennesket. Men det kan også ha store sosiale og økonomiske konsekvenser for samfunnet. For å kaste lys over dette er det nødvendig å anvende samfunnsvitenskapelig teori og metode, og kunnskap fra samfunnsøkonomi, sosiologi, antropologi, psykologi, kriminologi og statsvitenskap, i tillegg til epidemiologiske metoder og samfunnsmedisinsk innsikt.

SIRUS har bygget opp et godt miljø for denne type kompetanse. Gjennom mange tiår har instituttet dokumentert hvordan bruken av alkohol, narkotika, tobakk og doping har utviklet seg i befolkningen som helhet og i ulike undergrupper (blant kvinner og menn, i ulike aldersgrupper, i ulike sosialgrupper, etc.). Instituttet har etablert kunnskap om hvordan ulike rusmiddel- og tobakkspolitiske virkemidler virker i praksis på så vel nasjonalt som lokalt nivå; lover og reguleringer, bevilninger, priser og avgifter (inklusive taxfreeordningen), reklame- og oppstillingsforbud, holdningskampanjer, skoletiltak, etc. SIRUS har gjort effekt- og følgeevalueringer av de viktigste rusmiddel- og tobakkspolitiske tiltak som er implementert de siste tiårene. Instituttet følger også befolkningens holdninger til ulike virkemidler. Andre områder som instituttet studerer, er skader av rusmiddelbruk/-misbruk for tredjepart slik som familie, venner, kolleger og samfunnet i vid forstand. Sentrale tema i denne forskningen har vært barn som skadelidende, vold, promillekjøring, samt sykefravær og produktivitetstap.

3.1 EMCDDA – Focal Point funksjonen

Det europeiske overvåkingscenteret for narkotika og narkotikamisbruk (EMCDDA) ble opprettet i 1993. Norge har vært medlem fra 2001 med SIRUS som norsk kontaktpunkt, mens HOD representerer Norge i styret.

Avtalen med EMCDDA styrer i stor grad innsatsen gjennom en rekke faste oppgaver. Det skal samles data og informasjon om ulike sider ved narkotikasituasjonen som rapporteres til senteret i form av en årlig nasjonal rapport, ulike spørreskjemaer og en rekke standardiserte tabeller, vesentlig innen epidemiologi. Et annet hovedområde er å delta i harmoniseringen av epidemiologiske nøkkelindikatorer for bedre å kunne sammenligne data på europeisk nivå (se www.sirus.no). Videre er det et formalisert samarbeid der en følger utviklingen av nye narkotiske stoffer (Action on new drugs). Norge deltar også i prosjekter på områder som ikke er direkte avtalefestet. Rapporteringene forutsetter nært samarbeid med ulike myndighetsorganer og instanser. Kontakt med sentrale aktører og informanter på rusmiddelfeltet står derfor sentralt. Rapporteringen og årsrapporten er utført etter planen. Flere av instituttets forskere bidro med tekst og data.

Gjennom programmet «Action on new drugs, Early warning» er det levert data basert på analyser av beslag og biologiske prøver fra Kripas, Folkehelseinstituttet og Tollaboratoriet om narkotiske stoffer som skal overvåkes spesielt, eller som er nye i Norge. I 2014 ble det innrapportert 24 psykoaktive stoffer som ble oppdaget i Norge for første gang.

SIRUS har fortsatt samarbeidet med Sundhedsstyrelsen i Danmark, Folkehälsomyndigheten i Sverige, Institutet för hälsa och välfärd i Finland og Helseidrettsdirektoratet i Island om et lukket e-postbasert nettverk for profesjonelle (NADiS). Nettverket omfatter nå rundt 120 fagpersoner, hovedsakelig fra instanser som avdekker tilførsel av narkotiske stoffer og som foretar analyser av stoffprøver. I 2014 var det fra norsk side tilknyttet 29 personer fra 14 instanser.

Som norsk kontaktpunkt bistod SIRUS i lanseringen av EMCDDAs europeiske rapport som ble publisert i mai, og var pressekontakt for norske media. Rapporten og tilhørende pressemeldinger er også utgitt på norsk.

Ny informasjon fra EMCDDA, blant annet gjennom Drugnet Europa og Drugs in Focus, er fortløpende lagt ut på www.sirus.no. Den europeiske årsrapporten ble ellers formidlet til statlige og kommunale instanser, til de regionale rusfaglige kompetansesentrene og til et større antall andre instanser.

Forskere ved SIRUS, SERAF og Folkehelseinstituttet deltar i utviklingen av de fem nøkkelindikatorerne som står sentralt i EMCDDA arbeid for å følge narkotikautviklingen i Europa. I 2014 har disse deltatt:

- Ellen J. Amundsen, SIRUS: indikator for problematisk narkotikabruk (nå High Risk Drug Use)
- Grethe Lauritzen, SIRUS: indikator for etterspørsel etter behandling (Treatment Demand Indicator)
- Ståle Østhus, SIRUS: indikator for survey om narkotikabruk i den alminnelige befolkningen (Surveys in the General Population)
- Thomas Clausen, SERAF: indikator for narkotikarelaterte dødsfall og dødelighet (Drug Related Deaths)
- Hans Blystad, FHI: indikator for narkotikarelaterte infeksjonssykdommer (Drug Related Infectious Diseases)

EMCDDA har i 2014 startet et arbeid med å utvikle en ny indikator innen Drug Supply. SIRUS har innledet et samarbeid med Kripas, taktisk avsnitt om denne indikatoren.

Odd Hordvin leder EMCDDA arbeidet fra norsk side, har vært redaktør for den norske årsrapporten og koordinator for det norske nettverket til Early Warning.

Anne Line Bretteville-Jensen er medlem og assisterende leder av vitenskapskomiteen i EMCDDA.

4 Publikasjoner

4.1 Bøker og forskningsrapporter

Baklien, B. & Buvik, K.

Oslo gjør utelivet tryggere. Evaluering av SALUTT.

SIRUS RAPPORT 3/2014. Oslo: Statens institutt for rusmiddelforskning.

Falck, S.

Narkotikaprogram med domstolskontroll - en oppfølgingsstudie av 115 av de første klientene.

SIRUS RAPPORT 4/2014. Oslo: Statens institutt for rusmiddelforskning.

Gjersing, L. & Sandøy, T. A.

Narkotikabruk på gateplan i syv norske byer.

SIRUS RAPPORT 1/2014. Oslo: Statens institutt for rusmiddelforskning.

Kraft, P.

Selvregulering. Endring av atferd og vaner i det moderne samfunnet.

Universitetsforlaget.

Sæbø, G. & Tokle, R.

Norske avisers dekning av snus 2002-2011 – en innholdsanalyse.

SIRUS RAPPORT 2/2014. Oslo: Statens institutt for rusmiddelforskning.

Tokle, R.

Elektroniske sigaretter - bruksmønster, brukergrupper og brukerkultur.

SIRUS RAPPORT 5/2014. Oslo: Statens institutt for rusmiddelforskning.

Vedøy, T. F.

The diffusion of smoking behaviour in Norway.

PhD-avhandling Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO.

4.2 Vitenskapelige artikler og bokkapittel

Amundsen, E. J. & Reid, M.

Self-reports of consumption of amphetamines, cocaine and heroin in a survey among marginalized drug users.

Science of the total environment, 2014; 487: 740–745.

<http://dx.doi.org/10.1016/j.scitotenv.2013.12.098>.

Kielland, K. B., **Amundsen, E. J.** & Dalgard, O.

HCV treatment uptake in people who have injected drugs — observations in a large cohort that received addiction treatment 1970–1984.

Scandinavian Journal of Gastroenterology, 2014; 49 (12): 1465-1472.

Rounsaville, D., O'Farrell, T. J., **Andreas, J. B.**, Murphy, C. M. & Murphy, M. M.
Children's exposure to parental conflict after father's treatment for alcoholism.
Addictive Behaviors, 2014; 39: 1168-1171.

Williams, J. & **Bretteville-Jensen, A. L.**
Does liberalizing cannabis laws increase cannabis use?
Journal of Health Economics, 2014; 36: 20-32.

Bretteville-Jensen, A. L.
The New Zealand Psychoactive Substances Act (PSA): A policy breakthrough or just a symbolic act?
Addiction, 2014; 109 (10): 1590-1591.

Bretteville-Jensen, A. L., Biørn, E. & Selmer, R
Does screening participation affect cigarette smokers' decision to quit? A long-horizon panel data analysis.
Nordic Studies on Alcohol and Drugs, 2014; 31 (2): 141-160.

Bretteville-Jensen, A.L., Lillehagen, M., Gjersing, L. & **Andreas, J.B.**
Non-medical use of substitution drugs; prevalence, user characteristics and the association with non-fatal overdoses,
Drug and Alcohol Dependence, 2014; doi:10.1016/j.drugalcdep.2014.12.002.

Abebe, D. S., Hafstad, G. S., **Brunborg, G. S.**, Kumar, B. N. & Lien, L.
Binge Drinking, Cannabis and Tobacco use among Ethnic Norwegian and Ethnic Minority Adolescents in Oslo, Norway.
Journal of Immigrant and minority health. (Online 19.07.14).

Brunborg, G. S., Bye, E. K. & Rossow, I.
Collectivity of drinking behavior among adolescents. An analysis of the Norwegian ESPAD data 1995-2011.
Nordic Studies on Alcohol and Drugs, 2014; 31 (4): 389-398.

Brunborg, G. S., Mentzoni, R. A. & Frøyland, L. R.
Is video gaming, or video game addiction, associated with depression, academic achievement, heavy episodic drinking or conduct problems?
Journal of Behavioral Addictions, 2014; 3 (1): 27-32.

Brunborg, G. S. & Østhus, S.
Alcohol in the second half of life: Do usual quantity and frequency of drinking to intoxication increase with increased drinking frequency?
Addiction (Early view Nov. 2014).

Mentzoni, R. A., Laberg, J. C., **Brunborg, G. S.**, Molde, H. & Pallesen, S.
Type of Musical Soundtrack Affects Behavior in Gambling.
Journal of Behavioral Addictions, 2014; 3 (2): 102-106.

Buvik, K.

The hole in the doughnut: a study of police discretion in a nightlife setting.
Policing and Society (ahead-of-print), 2014: 1-18.

Buvik, K. & Baklien, B.

Street-level alcohol policy: assessing intoxication at drinking venues in Oslo.
Drugs: education, prevention and policy, 2014; 21(5): 380-387.

Sagvaag, H. & **Buvik, K.**

Kvinne, skjul ditt lysegrønne ansikt.
I Sagvaag. H.& Sikveland, B (red), Alkohol + arbeidsliv = sant? Oslo: Gyldendal Akademisk. 2014.

Gjersing, L. & Bretteville-Jensen, A. L.

Gender differences in mortality and risk factors in a 13-years cohort study of street-recruited injecting drug users.
BMC Public Health, 2014; 14:440. doi:10.1186/1471-2458-14-440.

Waal, H., Clausen, T., **Gjersing, L.** & Gossop, M.
Open drug scenes: responses of five European cities.
BMC Public health, 2014; 14: 853.

Halkjelsvik, T. & Rise, J.

Persistence motives in irrational decisions to continue a boring task.
Personality and Social Psychology Bulletin, 2014. Advance online publication. doi: 10.1177/0146167214557008.

Halkjelsvik, T.

Do disgusting and fearful anti-smoking advertisements increase or decrease support for tobacco control policies?
International Journal of Drug Policy, 2014; 25(4): 744-747. doi: 10.1016/j.drugpo.2014.01.021.

Halkjelsvik, T. & Rise, J.

Social Dominance Orientation, Right-Wing Authoritarianism, and willingness to help addicted individuals: The role of responsibility judgments.
Europe's Journal of Psychology, 2014; 10(1): 27-40, doi: 10.5964/ejop.v10i1.669.

Kvaavik, E., Scheffels, J. & Lund, M.

Av-og-til-røyking i Norge.
Tidsskr Nor Lægeforen, 2014;134:163-7.

Batty, G.D., Gale, C.R., Jefferis, B. & **Kvaavik, E.**

Passive smoking assessed by salivary cotinine and self-report in relation to cause-specific mortality: 17-year follow-up of study participants in the UK Health and Lifestyle Survey.
J Epidemiol Community Health, 2014; 68(12):1200-3. doi: 10.1136/jech-2014-203870. Epub 2014 Aug 19. PubMed PMID: 25138392.

Kvaavik, E., von Soest, T. & Pedersen, W.

Nondaily smoking: a population-based, longitudinal study of stability and predictors.
BMC Public Health. 2014 Feb 5; 14:123. doi: 10.1186/1471-2458-14-123. PubMed PMID: 24498864; PubMed Central PMCID: PMC3923098.

Lund, I. & Lund, K. E.

How has the availability of snus influenced cigarette smoking in Norway? Is there a transfer value from snus to e-cigarettes.

International Journal of Environmental Research and Public Health, 2014; 11705-11717.

Lund, I. & Lund, K. E.

Lifetime smoking habits among Norwegian men and women born between 1890 and 1994: a cohort analysis using cross-sectional data.

BMJ Open, 2014; 4:e005539 doi:10.1136/bmjopen-2014-005539.

Lund, I. & Scheffels, J.

Smoking and Snus Use Onset: Exploring the influence of snus debut age for the risk of smoking uptake with cross-sectional survey data.

Nicotine and tobacco research, 2014; 16(6): 815-819. doi: 10.1093/ntr/ntu001.

Lund, I.O., Brendryen, H. & Ravndal, E.

A longitudinal study on substance use and related problems in women in opioid maintenance treatment from pregnancy to 4 years after giving birth.

Substance use: research and treatment, 2014; 8: 35-40.

Lund, I. O.

Characteristics of a national sample of intimate partner violence (IPV) victims: Associations between perpetrator substance use and physical IPV.

Nordic Studies on Alcohol and Drugs, 2014; 31(3): 261-270.

Lund, M., Lund, K. E. & Halkjelsvik, T.

Contrasting smokers' and snus users' perceptions of personal tobacco behavior in Norway.

Nicotine & Tobacco Research. 2014; 16(12):1577-85.

Edvardsen, H. M. E., Karinen, R., **Moan, I. S.**, Øiestad, E. L., Christophersen, A. S. & Gjerde, H.

Use of alcohol and drugs among health professionals in Norway: a study using data from questionnaires and samples of oral fluid.

Journal of occupational medicine and toxicology, 2014; 9 (1).

Moan, I. S.

Arbeidstakeres alkoholbruk og konsekvenser for arbeidslivet: sykefravær, nedsatt yteevne, ulykker og arbeidsledighet.

I *Sagvaag, H. & Sikveland, B. (red) Alkohol + arbeidsliv = sant?* Gyldendal akademisk, 2014: 203-213.

Grittner, U., Gustafsson, N-K., Huhtanen, P., Svensson, J., **Nordlund, S.** & Bloomfield, K.

Who are private alcohol importers in the Nordic countries?

Nordic Studies on Alcohol and Drugs, 2014; 31 (2): 125-139.

Norström, T. & Rossow, I.

Cannabis use and violence: Is there a link?.

Scandinavian Journal of Public Health, on-line publication.

Pape, H.

Sexual assault while too intoxicated to resist. A general population study of Norwegian teenage girls.
BMC Public Health, 2014; 14: 406 doi:10.1186/1471-2458-14-406
<http://www.biomedcentral.com/content/pdf/1471-2458-14-406.pdf>.

Rise, J.

Hva er avhengighet?
Psykologisk tidsskrift, 2014, 3: 8-17.

van der Sar, R., Brouwers, E. van der Goor, I., **Rise, J.** & Garretsen, H.
Comparison between Dutch and Norwegian parents regarding their perception on parental measures to prevent substance use among adolescents
Addiction Research & Theory, 2014; 22 (1): 68-77.

Rossow, I., Mäkelä, P. & Kerr, W.

The collectivity of changes in alcohol consumption revisited.
Addiction, 109 (9): 1447-1455.

Bogstrand, S. T., Høiseth, G., **Rossow, I.**, Normann, P. T. & Ekeberg, Ø.
Prevalence of Ethyl Glucuronide and Ethyl Sulphate Among Patients Injured When Driving or at Work.
Alcohol and Alcoholism, on-line publication 15. oktober.

Rossow, I. & Norström, T.

Heavy episodic drinking and deliberate self-harm in young people: a longitudinal cohort study.
Addiction, 109 (6), 930-936.

Tørmoen, A. J., **Rossow, I.**, Mork, E. & Mehlum, L.

Contact with child and adolescent psychiatric services among self-harming and suicidal adolescents in the general population: a cross sectional study.
Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health, 2014; 8 (1), 13.

Sandøy, T. A.

Group solidarity in a hostile milieu: Immigrant experiences in a street-based drug scene.
Drugs: education, prevention and policy, 2014; 1-7. Early online.

Schou, L., Storvoll, E. E. & Moan, I. S.

Alcohol-related sickness absence among young employees: Gender differences and the prevention paradox.
European Journal of Public Health, 2014; 24 (3) (Doi: 10.1093/eurpub/cku035): 480-485.

Skretting, A.

Governmental conceptions of the drug problem: A review of Norwegian governmental papers 1965-2012.
Nordic Studies on Alcohol and Drugs, 2014; 31 (5-6): 569-584.

Storvoll, E. E., Moan, I. S. & Rise, J.

Predicting attitudes toward a restrictive alcohol policy: using a model of distal and proximal predictors. *Psychology of Addictive Behaviors*,
Foreløpig kun publisert online (doi: org/10.1037/adb0000036).

Sæbø, G.

Away with tobacco? On the early understandings of tobacco as a problem and the associated attempts at political regulation of tobacco in Norway 1900-1930.
Nordic Studies on Alcohol and Drugs, 2014; 31 (5-6): 443-466.

Vedøy, T. F.

Tracing the cigarette epidemic: An age-period-cohort study of education, gender and smoking using a pseudo-panel approach.
Social Science Research, 2014; 48: 35-47. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.ssresearch.2014.05.005>.

4.3 Dokumentasjon

Hordvin, O. (red):

The Drug Situation in Norway 2014. Annual report to the EMCDDA
(Med bidrag fra HOD, Østhus, S., Amundsen, E.J., Lauritzen, G, Blystad, H., Clausen, T., Madah-Amiri, D., Snertingdal, M. & Sannerhaugen, H.).

Skretting, A., Lund, K.E. & Bye, E.K. (red)

Rusmidler i Norge 2013. www.sirus.no
(Med bidrag fra Amundsen, E.J., Bilgrei, O.R., Buvik, K., Edland-Gryt, M., Hordvin, O., Kvaavik, E., Lauritzen, G., Lund, I., Lund, M., Sandøy, T.A., Scheffels, J., Skjælaaen, Ø., Sæbø, G. & Vedøy, T. V.).

4.4 Populærartikler, debattinnlegg og bokomtaler

Baklien, B.

Lovendring kan ikke fjerne skjønn i skjenkekontroll og inndragningsvedtak.
www.forebygging.no.

Baklien, B.

Endringer i alkoholloven.
www.kommunetorget.no.

Bilgrei, O. R. & Sandøy, T. A.

Blåses doping ut ur proporsjoner?
popNAD (www.popNAD.com).

Bramnes, J.G. & Bretteville-Jensen, A. L.

Legalizing it..?
Dagbladet 06.02.14.

Bretteville-Jensen, A. L.

Liberalisering gir yngre brukere.
Dagbladet 17.06.14.

Abebe, D. S., & Brunborg, G. S.

Unge i Oslo og rusmiddelbruk.
RUS&SAMFUNN, 8 (6), 21-23.

Buvik, K.

Konspirasjonen på Youngstorget.
Morgenbladet, 07.02.14.

Buvik, K.

Partykillers.
popNAD, 2014 (www.popNAD.com).

Buvik, K.

Forbudt å ha det moro?
RUS&SAMFUNN, 2014; 8 (2): s.36-38.

Buvik, K.

Vil du ha en død fisk i senga?
www.forebygging.no.

Buvik, K.

Hvor påvirket er åpenbart påvirket?
www.forebygging.no.

Edland-Gryt, M. & Skatvedt, A.

Om tilgjengelighet og hindringer i lavterskelsetting.
RUS&SAMFUNN, 2014; 8(6):14-16.

Hauge, R.

USA: Foregangslandet som svikter.
RUS&SAMFUNN, 2014; 8(3):26-30.

Lund, I. & Scheffels, J.

Effekten av nøytrale sigarettpakker.
popNAD (www.popNAD.com).

Lund, I.O., Brendryen, H. & Ravndal, E.

Mødre i LAR: Rus og relaterte problemer over tid.
RUS&SAMFUNN, 2014; 8 (4):16-18.

Lund, I.O.

Rus og partnervold: en studie om kvinner på krisesentere.
popNAD (www.popNAD.com).

Lund, K.E.

Skal røykerne måtte risikere livet for sin nikotindose.
RUS&SAMFUNN, 2014; 8 (5); 21-23.

Lund, K. E.

Bli e-sigarettene løsningen på tobakksproblemet.
Fagblad for Lungesykepleiere nr 1/2014.

Lauritsen, E. N. & **Lund, K. E.**
Fem myter om snus.
Aftenposten 19.09.2014.

Norström, T. & Rossow, I.
On the mismatch between population drinking and drink driving. Response to Gjerde et al.
Addiction, 109(2): 333-334.

Rossow, I.
Trender i konsum og alkoholrelaterte skader.
RUS&SAMFUNN, 2014; 8(2): 30-31.

Rossow, I.
Transferable key factors?
Addiction, 109(5): 700-701.

Skjælaaen, Ø.
To historier om ruspolitikk
www.nrk.no/ytring (07.03.14).

Skjælaaen, Ø.
Cannabis og moral
www.forebygging.no.

Skretting, A.
Exit – Pia
Nordic Studies on alcohol and Drugs. 2014, 31, Supplement: 514-515.

Skretting, A.
Behandling av rusmiddelproblemer – hvor bærer det hen?
RUS&SAMFUNN, 2014; 8 (1), s 32-35.

Skretting, A.
Alkoholpolitisk nytt fra Norge.
popNAD, 2014 (www.popNAD.com).

Skretting, A.
Norske myndigheters forståelse av narkotikaproblemet
popNAD (www.popNAD.com).

Sæbø, G.
Antitobakksbevegelsens vei i Norge.
popNAD (www.popNAD.com).

5 Formidling

Ved siden av kunnskapsproduksjon, er kunnskapsformidling en viktig oppgave for SIRUS. Den kunnskap som formidles, er i hovedsak generert av instituttets egne forskningsaktiviteter. Men instituttet bedriver også kunnskapsforvaltning, i betydningen at vi følger forskningen på relevante områder der vi ikke selv har forskning, slik at vi kan gi råd på disse områdene. I sum besitter instituttet bred kunnskap om bruk av rusmidler og tobakk i et samfunnsperspektiv.

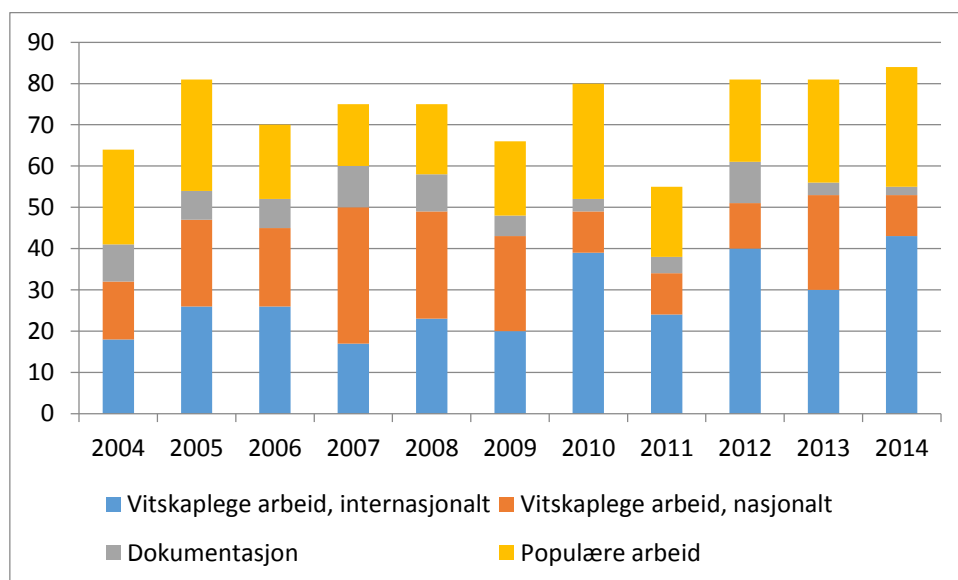
Mye av instituttets formidling foregår via dagspressen. Samtidig ser vi at kommunikasjonen med de viktigste målgruppene i økende grad digitaliseres. Det har derfor vært naturlig å etablere en egen Facebook-side for instituttet, som supplement til vår tilstedeværelse på Twitter.

SIRUS har om lag 1 500 medieoppslag i året. 60 000 besøker årlig våre nettsider for å skaffe seg informasjon. Instituttets ansatte holder årlig mer enn 100 foredrag, og vi arrangerer en rekke fagmøter for fagfolk og allmennhet. Dette er informasjonsvirksomhet som i stor grad dreier seg om den rolle og de problemer som bruken av rusmidler og tobakk skaper i samfunnet for så vel brukere, pårørende og samfunnet i sin helhet. SIRUS har også et velrennomert nasjonalt fagbibliotek som betjener nær 2 000 henvendelser hvert år. Biblioteket er ikke primært en intern støttefunksjon, men et kompetansebibliotek som betjener ulike faggrupper og interesserte i rusmiddelspørsmål. Instituttet har gjennom de siste årene utviklet IKT-tjenestene for bedre og mer effektivt å kunne betjene brukere av biblioteket og instituttets nettsider, samt for å gi allmennheten bedre tilgjengelighet til tall og statistikk.

5.1 Publikasjoner

Instituttets ansatte har til sammen publisert 84 arbeider i 2014 (se kap 4), omtrent det samme som i de to foregående år. Av disse er 53 klassifisert som vitenskapelige arbeider, det samme som i 2013. Av de vitenskapelige arbeidene er 43 publisert i internasjonale vitenskapelige tidsskrift. To publikasjoner knytter seg til dokumentasjon og 29 er ulike populærvitenskapelige arbeider.

Figur 2. Publiseringer

5.2 www.sirus.no

SIRUS driver nettstedet [sirus.no](http://www.sirus.no), som er instituttets viktigste kanal for allmennrettet formidling. Nettstedet inneholder bl.a. oversikt over pågående forskningsprosjekter, presentasjon av nye resultater og publikasjoner, oppdatert publikasjonsliste og sammendrag av rapporter og tidsskriftartikler. I tillegg har den en fyldig presentasjon av alle som jobber på instituttet og deres arbeid. Informasjon om forskningsprosjektene, forskerne og publikasjonene finnes også på engelsk.

Publikasjoner utgitt av SIRUS er lagt ut i fulltekst. Det gjelder bl.a. SIRUS' rapport-serie og «Rusmidler i Norge». Statistikk blir løpende lagt ut i statistikkdatabasen RusStat (statistikk.sirus.no). Arbeider publisert andre steder blir så vidt mulig lagt ut i fulltekst, evt. ved hjelp av lenker.

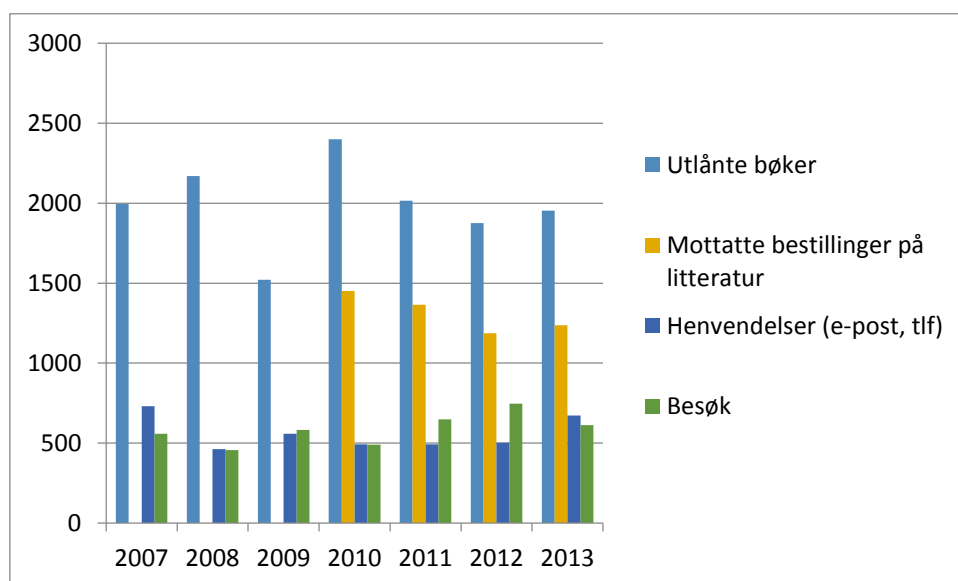
Nettstedet har også informasjon om SIRUS-biblioteket og dets tjenester og ressurser. Nettsidene fungerer i noen grad som nettportal til andre relevante sider, eksempelvis til EMCDDA.

For å gjøre vitenskapelige arbeid, statistikk og populærvitenskapelig informasjon mer tilgjengelig har vi også bygget om nettstedet www.sirus.no. Produksjonen av rapporter er flyttet «in-house», og det er tilrettelagt for at rapportene både skal kunne leses på nettbrett og som nettsider. For å lette tilgangen til open access-versjoner av vitenskapelige artikler som produseres ved instituttet, har vi flyttet vårt institusjonelle arkiv fra HeRA til Brage. Instituttets nasjonale kompetansebibliotek har et økende antall digitale henvendelser, og større litteratursøk er nå en viktig del av bibliotekets arbeid.

5.3 SIRUS-biblioteket

Instituttets bibliotek har status som nasjonalt kompetansebibliotek på rusmiddelfeltet. Biblioteket er et viktig formidlingscenter for alle som har behov for rusmiddelrelatert kunnskap. Biblioteket er åpent for alle og har mange ulike brukergrupper.

Figur 3. Bruk av biblioteket

Biblioteket har i 2014 arbeidet videre med å samle og gjøre rusmiddelfaglig informasjon og litteratur tilgjengelig for aktuelle brukergrupper og med å gjøre bibliotekets tjenester mer kjent. I tillegg har biblioteket hatt mange oppgaver i sin rolle som forskningsbibliotek.

Det kjøpes hvert år inn ny og relevant rusmiddelfaglig litteratur. I 2014 ble det kjøpt inn og klargjort 388 nye bøker. Bibliotekets tidsskrifter blir stadig mer brukt og det har vært en betydelig økning i antall bestilte artikkelkopier. Bibliotekets tidsskriftleverandøren gikk konkurs i 2014 og ny og foreløpig leverandør er valgt.

For at brukerne av biblioteket skal kunne nyttiggjøre seg tjenestene på en best mulig måte, tilrettelegger biblioteket for opplæring og veiledning. Videre gjennomføres litteratursøk. Biblioteket har i økende grad fått store søkeoppdrag, og det har vært stor økning i arbeid knyttet til slikt søkearbeid.

Bibliotekets Facebook-side er innlemmet i SIRUS' Facebook-side. Sammenslåingen øker synligheten for så vel instituttet som biblioteket.

Biblioteket legger instituttets publikasjoner inn i Cristin, og i løpet av 2014 ble alle publikasjoner fra instituttets medarbeidere registrert. Biblioteket drifter også instituttets Open Access policy ved å registrere publikasjoner i et åpent institusjonelt arkiv. Biblioteket har i 2014 byttet arkiv fra HeRA til Brage.

Biblioteket har i løpet av 2014 tatt i bruk Bibsys' tjeneste Oria. Tjenesten tilbyr søk i databasen som dekker millioner av globale og regionale e-ressurser, e-tidsskriftartikler m.m. Referansene er hentet fra utgivere, databaser og open access-arkiver. Her kan bibliotekets brukere søke på artikler og bøker fra biblioteket på SIRUS, så vel som alle de andre Bibsys-bibliotekene.

Som alle Bibsys-bibliotek skal SIRUS-biblioteket ta i bruk biblioteksystemet Alma i løpet av 2015/2016. Biblioteket er med i ressursgruppen for små bibliotek, som tester systemet.

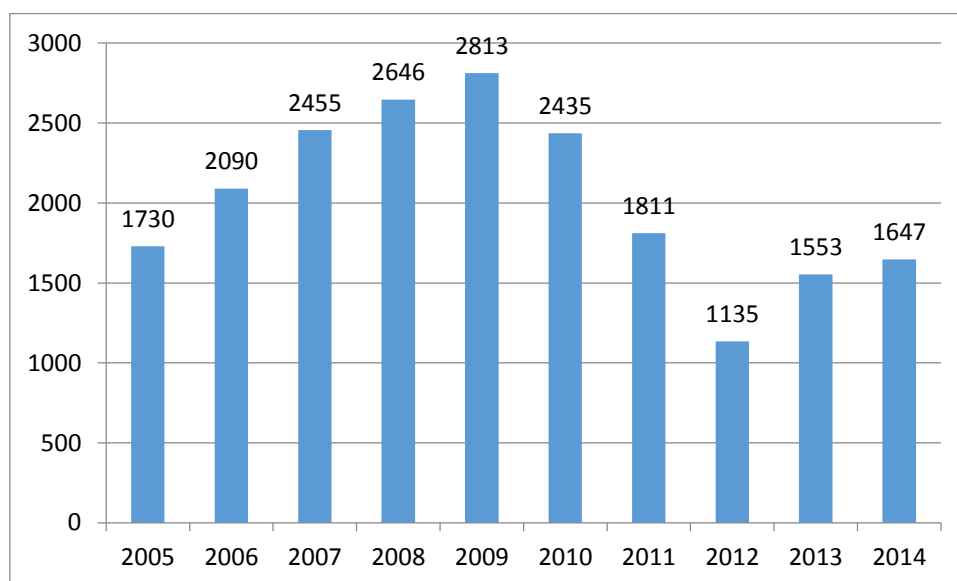
Det blir lagt ned et stort arbeid i å sikre at litteraturen er gjenfinnbar ved å bruke emnedata. MESH emneord blir satt på alle bøkene. Biblioteket bruker Bibsys, biblioteksystemet for norske universitet- og høgskolebibliotek, samt en del mindre fagbibliotek.

Biblioteket har ansvar for brukerstøtte for instituttets ansatte i referanseverktøyet EndNote.

5.4 Media

I følge statistikk fra overvåkningsbyrået Retriever, er instituttet nevnt 1 647 ganger i media i løpet av 2014. Mange artikler og rapporter av SIRUS-ansatte har fått bred dekning, og forskere har ved ulike anledninger vært involvert i debatter og er brukt til å kommentere ulike spørsmål på rusmiddel- og tobakksfeltet.

Figur 4. Antall medieoppslag

5.5 Andre formidlingskanaler

forskning.no

SIRUS er medlem i nettavisen forskning.no, der omtaler av forskningsnyheter fra SIRUS når en mye bredere lezerskare enn gjennom sirus.no. forskning.no finansieres av medlemsorganisasjonene og er Nordens største nettbaserte kanal for formidling av norsk og internasjonal forskning. SIRUS har bidratt med 16 oppslag på forskning.no sine norske sider i 2014, og 3 oppslag på forskning.no sine engelske sider (sciencenordic.com).

Sosiale medier

Instituttet har en løpende vurdering om hvorvidt nye sosiale medier kan være relevante kanaler med hensyn til formidling. I 2014 ble Twitter brukt som en rask formidlingskanal for nyheter fra instituttet, mens det i 2013 ble opprettet instituttet en egen Facebook-side som formidler nyheter fra instituttet. Facebook-siden er også åpen for innlegg fra brukere av instituttets forskning.

5.6 Fagmøter

SIRUS har i 2014 arrangert fire åpne fagmøter om aktuelle temaer innen rusmiddel- og tobakksfeltet. Formålet er å fungere som en relevant formidlings- og diskusjonsarena for et stort fagfelt. Målgruppen er bred og omfatter både forskere, forvaltningen, organisasjoner, behandlingspersonell og andre brukere av kunnskap innen feltet. Fagmøtene har gjennomgående vært godt besøkt også i 2014, og har i snitt hatt ca. 60 deltakere.

22.01: Doping – et samfunnsproblem?

Innledere:

Per Medbøe Thorsby, seksjonsoverlege, Hormonlaboratoriet

Thomas Anton Sandøy, rådgiver, SIRUS

Ola Røed Bilgrei, rådgiver, SIRUS

06.02: Fagmøte med professor Robin Room

Innledere:

Robin Room, professor, University of Melbourne, Australia

04.06: Nullvisjoner, skadereduksjon og offentlig politikk

Innledere:

Ole Røgeberg, seniorforsker, Frischsenteret

Mina Gerhardsen, generalsekretær, Actis

Karl Erik Lund, forskningsleder, SIRUS

Camilla Stoltenberg, direktør, Folkehelseinstituttet

25.11: LAR-medisiner på avveie?

Innledere:

Helge Waal, professor emeritus, SERAF

Anne Line Bretteville-Jensen, forskningsleder, SIRUS

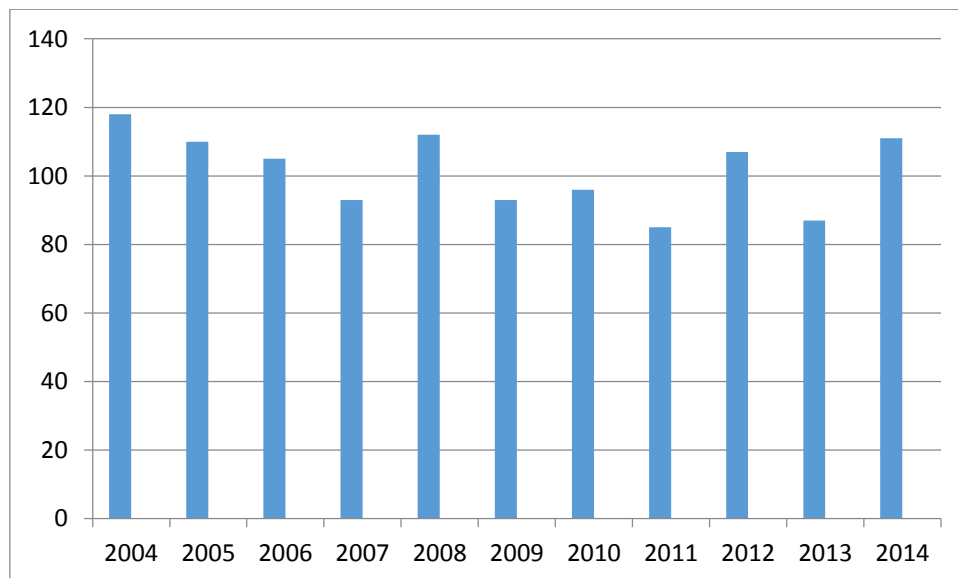
Ellen Amundsen, forsker, SIRUS

Ronny Bjørnstad, representant fra Nasjonalt forbund for folk i LAR (Pro-LAR)

5.7 Foredrag og annen formidling

I tillegg til publisering av artikler, rapporter og lignende driver instituttets ansatte også en omfattende formidlingsvirksomhet gjennom foredrag i ulike fora, innlegg på forskningskonferanser og lignende. I tillegg bidrar instituttets ansatte med undervisning ved universiteter og høyskoler. Kapittel 6 gir en detaljert oversikt over den enkelte medarbeider sitt arbeid på dette feltet. Figur 5 viser utvikling over tid når det gjelder foredragsvirksomhet.

Figur 5. Foredrag, posters o.l.

6 Annen aktivitet

6.1 Foredrag, posters o.l.

Ellen J. Amundsen

- *EMCDDAs indicator Problem drug use . or High risk drug use.*
Egyptisk delegasjon, 5. mars.
- *EMCDDAs indicator High risk drug use.*
HOD, 27. mai.
- *Changes in Alcohol-Related Mortality 1980-2009: A Comparative Age-Period-Cohort Analysis Using Mortality Data from Finland, Norway, Sweden, France and Germany.*
40th Annual Symposium of the Kettil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol, Torino, 9.-13. Juni (**sammen med** Ludwig Kraus, Ståle Østhus, Ellen J. Amundsen, Daniela Piontek, Janne Härkönen, Pia Mäkelä, Stéphane Legleye, Kim Bloomfield, Jonas Landberg and Jukka Törrönen).
- *Metadonrelatert dødelighet – hva vet vi?*
LAR ledere, Stavern, 2. juni (**i samarbeid med** Linn Gjersing, L. & Anne Line Bretteville-Jensen).
- *How measurements of illegal drugs, alcohol and nicotine in wastewater can improve and supplement substance use epidemiology.*
Nordic Alcohol and Drug Researcher's Assembly, Stockholm 27.-29. august (**i samarbeid med** Thomas K. & Reid, M. J.).
- *Monitoring of substance use and consumption: challenges in comparing different epidemiological measures.*
SCORE COST EU-network meeting, Malta 27.-29. Oktober (**i samarbeid med** Thomas, K & Reid, M.J.).
- *Metadonrelatert dødelighet Dødsårsaksregisteret.*
SIRUS fagmøte, 25. november.
- *Narkotikarelaterte dødsfall.*
Oslo kommune, Prindsen mottaksenter, 3 desember.

Bergljot Baklien

- *Kvalitative intervjuer som datakilde i evaluering.*
Eva-forum (nettverk for evaluering), Oslo, 27. mai.
- *The Role of Research in Alcohol Policy-making: The Case of On-premise Closing Hours in Norway.*
Nordic Alcohol and Drug Researcher's Assembly, Stockholm, 27. august.
- *Intoxicated women getting one more beer.*
Nordic Alcohol and Drug Researcher's Assembly, Stockholm: 28. august.
- *Oslo gjør utelivet tryggere - evaluering av SALUTT.*
Helsedirektoratet, 3. november (**sammen med** Kristin Buvik).

Daniel Bergsvik

- *Utvikling i det uregistrerte alkoholkonsumet i Norge.*
Vinmonopolet: 10. oktober.

Ola Røed Bilgrei

- *Rusmidler på internett – utfordringer og muligheter.*
HOD, 14. januar.

- Symbolske kroppar – en kvalitative studie av menn som bruker doping. SIRUS' fagmøte, 22. januar.
- *Doping i Norge.* HOD, 29. januar.
- *Dopingbruk utenfor organisert idrett.* Konferansen Rus og psykisk helse, 10. februar.
- *Syntetiske cannabinoider – nettbasert marked og en virtuell ruskultur.* KRÅD, 23. oktober.
- *Dopingbruk utenfor organisert idrett.* Seksjon ung rus og avhengighet OUS, 26. november.

Anne Line Bretteville-Jensen

- *Narkotikaforskningen på SIRUS.* HOD, 29. januar.
- *Hva vet vi om cannabis?* Konferansen RUS OG PSYKISK HELSE, 11. februar.
- *Bruk av alkohol, narkotika og doping – sett fra et forskerståsted.* Forsvarsstaben, juni.
- *Non-medical use of substitution drugs; prevalence, user characteristics and the association with non-fatal overdoses.* Nordic Health Economic Study Group Meeting, Island, august.
- *Narkotikasituasjonen i Norge og Norden.* Helsedirektoratet, Trondheim, august.
- *Lekkasje av LAR-medisiner – øker det risikoen for ikke-fatale overdoser?* Fagmøte, SIRUS, 25. november.

Geir Scott Brunborg

- *Kan vi forklare utviklingen i alkoholbruk blant ungdom?* Helsedirektoratet, desember.
- *Utvikling i alkoholbruk i Norge. Kan vi forklare hva som skjer?* Nordisk rusmiddelseminar og folkehelsekonferanse, Trondheim, august.
- *Measuring alcohol consumption: Assessment of the last drinking occasion method using simulated data.* 40th Annual Symposium of the Kjetil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol, Torino, 9.-13. juni.

Kristin Buvik

- *Overskjenking på utesteder.* Sosiologforeningens vinterseminar, januar.
- *Alkoholloven møter virkeligheten.* Foreningen for kommunalt ansatte som jobber med skjenkesaker, 7. april.
- *Evaluerer av SALUTT.* Helsedirektoratet, 4. juni.
- *Kommunenes forvaltning av alkoholloven.* Helsedirektoratet, 2. september.
- *Kommunenes forvaltning av alkoholloven.* Helsedirektoratet, 9. september.
- *Kommunenes forvaltning av alkoholloven.* Fylkesmannen i Buskerud, 2. oktober.

- *Oslo gjør utelivet tryggere. Evaluering av SALUTT.*
Helsedirektoratet, 3. november (**sammen** med Bergljot Baklien).
- *Overskjenking på utesteder.*
Helsedirektoratet, 10. november.

Elin K. Bye

- *Collectivity of drinking behavior among adolescents: An analysis of the Norwegian ESPAD data 1995–2011.*
Nordic Alcohol and Drug Researcher's Assembly, Stockholm, 27.-29. august.

Marit Edland-Gryt

- *Terskler i lavterskeltilbud.*
Nasjonal LAV-konferanse, Hamar, 3.juni.
- *Terskler i lavterskeltilbud.*
Oslo kommune/ Velferdsetaten, 9.september.
- *Terskler i lavterskeltilbud.*
Oslo kommune/Velferdsetaten/MAR, 5.november.

Sturla Falck

- *Mellom kriminalomsorg og kommunale tjenester.*
Institutt for kriminologi og rettsosiologi, UiO, 5. juni.
- *Narkotikaprogram med domstolskontroll. Resultater fra evaluering.*
Seminar for ND-sentrene og domstolen, 6. November.

Linn Gjersing

- *Bruk av «tyngre» illegale rusmidler.*
HOD. 29. januar.
- *Prosjekter som omhandler narkotikarelaterte dødsfall/overdoser.*
SERAF, 6. februar.
- *Illegalt rusmiddelmissbruk i Norge.*
Funkishuset, Sandnes, mai.
- *Oslo-undersøkelsen: Lavterskeltiltakenes rolle i overdosearbeid.*
Lavterskelnettverket. 2. Juni.

Torleif Halkjelsvik

- *Irrational Decisions to Continue a Boring Task.*
17th EASP General meeting, Amsterdam, 9.-12. juli.

Odd Hordvin

- *Narkotikasituasjonen i Europa med blick på norske forhold.*
HOD mai.
- *Utviklingen av nye psykoaktive stoffer.*
St. Olavs hospital, september.

Pål Kraft

- *Perspective on Nordic alcohol and drug research.*
Paneldiskusjon, Nordic Alcohol and Drug Researcher's Assembly, Stockholm, 27.-29. august.
- *Selvregulering – om endringer helsevaner.*
UiS, november.

Elisabeth Kvaavik

- *Quitting methods among former and current smokers – a study among callers to a smoking quit line and users of a smoking cessation web page.*
Global Forum on Nicotine, Warsaw, 26.-28. Juni (**sammen** med Marianne Lund).
- *Do E-cigarettes and snus as quitting aid differ by gender?*
SRNT-Europe Annual Meeting, Santiago de Compostela, Spania, 18. – 20. September (**sammen** med Marianne Lund).

Grethe Lauritzen

- *The developmental process towards an individual based National Patient Registry, including patients from substance abuse treatment.*
Helsedirektoratet, mars.
- *A ten-year follow-up study of drug users in treatment.*
Egyptisk delegasjon, mars.
- *Gjennom ti år – en oppfølgingsundersøkelse av narkotikabrukere i behandling 1998 – 2009.*
10. Nasjonale LAR- konferansen. Oslo, oktober.
- *European Addiction Severity Index. Et instrument for å vurdere problemomfang og måle endring.*
FAFO, oktober.

Ingeborg Lund

- *Motivations for snus and cigarette initiation among adolescents Results from focus group interviews with 14-18 year old adolescents.*
SRNT- Europe Annual Meeting, Santiago de Compostela, 18. – 20. september (**sammen** med Janne Scheffels).

Ingunn Olea Lund

- *Attitudes towards tobacco, drug and alcohol policy in the Norwegian population.*
40th Annual Symposium of the Kjetil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol, Torino, 9.-13. juni.
- *Rus, vold og etnisitet - en studie av kvinner på krisesentre.*
Norsk Krisesenterforbund 14. oktober.

Karl Erik Lund

- *The Scandinavian snus experience: a model for successful switching from smoking.*
Global Nicotine Forum, Warszawa.
- *Future research – what are the questions?*
Global Nicotine Forum, Warszawa.
- *Domestic regulation of e-cigarettes under the Tobacco Product Directive. Some justification issues.*
HOD.
- *E-sigaretter, til skade eller til hjelp.*
NTNU, HUNT forskningscenter.
- *Nullvisjon, skadereduksjon og offentlig politikk.*
Fagmøte SIRUS.

- *Endringer i tobakksvaner, historie, framtidig tobakkspolitikk og effekter av de forebyggende tiltak vi har nå.*
Sykehuset Innlandet.
- *Utfordringer i tobakkspolitikken.*
Granheim Lungesykehus.
- *Risiko ved snusbruk – et folkehelseperspektiv.*
Norsk Tannlegeforenings landsmøte, Lillestrøm
- *Perspektiver på e-sigaretter.*
Landsforeningen for hjerte- og lungesyke.

Marianne Lund

- *Quitting methods among former and current smokers – a study among callers to a smoking quit line and users of a smoking cessation web page.*
Global Forum on Nicotine, Warsaw, 26.-28.juni (**sammen** med Elisabeth Kvaavik).
- *Educational differences in hard-core smoking.*
SRNT Europe annual meeting, Santiago de Compostela, Spain, 18.-20. September.
- *Do E-cigarettes and snus as quitting aid differ by gender?*
SRNT-Europe Annual Meeting, 18. – 20. Santiago de Compostela, september (**sammen** med Elisabeth Kvaavik).

Inger Synnøve Moan

- *Arbeidstakeres alkoholbruk og konsekvenser for arbeidslivet: sykefravær, nedsatt yteevne, ulykker og arbeidsledighet.*
Gyldendal akademiske forlag, 31. januar.
- *Alkohol og sykefravær.*
Helsedirektoratet 7. august.
- *Alkohol og sykefravær.*
AKAN, 5. september.
- *Outline for the qualitative research project – interview guide and stimulus material,*
NVC (H2O nordisk nettverksmøte), Stockholm, 1.-2. april.
- *Experiences from pilot study of the qualitative project.*
NVC (H2O nordisk nettverksmøte) Stockholm, November 11-12.
- *Worries related to others substance use – differences between alcohol, narcotics and tobacco?*
40th Annual Symposium of the Kettil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol, Torino, 9.-13. juni.
- *Experienced harm from others alcohol use – differences between alcohol, narcotics and tobacco?*
Nordic Alcohol and Drug Researcher's Assembly, Stockholm, 27.-29. august.

Trond Nordfjærn

- *Prospective associations between benzodiazepine use and later life satisfaction, somatic pain and psychological health among the elderly.*
28th International Congress of Applied Psychology; -07-13.08. Paris.

Hilde Pape

- *Ungdom og rus.*
Humanetisk Forbund. Oslo, 25. februar.
- *Vold i nære relasjoner – er rus en risikofaktor?*
KORUS og Fylkesmannen i Oslo/Akershus. 20. mai.

- *Is emotional distress linked to heavy episodic drinking among young people?*
40th Annual Symposium of the Kjetil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol, Torino, 9.-13. juni.
- *Ungdomsfyll; farer og forebygging – med særlig fokus på voldtektsproblematikk.*
Barne- og likestillingsdepartementet, 20. juni.
- *Is drinking with parents associated with high-risk drinking among underage youth?*
Nordic Alcohol and Drug Researchers' Assembly, Stockholm, 27.-29. august.
- *Fra løfterike forskningsfunn til praktisk gjennomføring – i den virkelige verden.*
Den 11. Norske Psykologikongressen, Oslo 4.-5. september.
- *Rus og vold i nære relasjoner.*
Norsk Krisesenterforbund. Kolbotn, 14. oktober.
- *Vold – alkoholens betydning.*
Barnekonvensjonens 25 år-jubileum. Oslo, 20 november.

Ingeborg Rossow

- *Totalkonsummodellen og forebyggingsparadokset.*
HOD, 29. januar.
- *Prevention of substance use in Norway.*
Europeisk møte om rusmiddelforebygging blant ungdom. Utrecht, 16. Mars
- *Hvilken betydning har skjenking?*
Konferanse om skjenking og alkoholpolitikk, Gardermoen, 8. april.
- *Parental drinking and adverse outcomes in children – a scoping review of longitudinal studies.*
40th Symposium of the Kjetil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol, Torino, 9.-13. juni.
- *Gambling and gambling regulation in Norway.*
International Conference on Gambling in the Czech Republic and its New Regulatory Framework, Praha, 8. oktober.
- *Availability restrictions – epidemiological evidence.*
Møte om pengespill og pengespillpolitikk. Helsingfors, 17. oktober.

Thomas Anton Sandøy

- *Narkotikabruk på gateplan i syv norske byer.*
Stiftelsen Bergensklinikkene, 11. desember.

Janne Scheffels

- *Pakkedesign som tobakkspreventivt virkemiddel. Hva viser forskningen?*
HOD, januar.
- *Cute as candy: perceptions of snus packages among youth in Norway.*
SRNT-Europe Annual Meeting, Santiago de Compostela, Spania, september.
- *Røyking og bruk av snus blant unge – nye mønstre, ny mening?*
Sosiologforeningens vinterseminar, januar.

Line Schou

- *Alkohol-relatert sykefravær hos unge voksne i Norge – betydningen av inntekt, utdanning og familiesituasjon.*
Sosiologforeningens vinterseminar, januar.
- *Alcohol consumption and sickness absence – a review.*
Nordic Alcohol and Drug Researchers Assembly, Stockholm, august.

Øystein Skjælaaen

- *Drinking compass – towards an interactionist approach to drinking cultures.*
40th Annual Symposium of the Kjetil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol, Torino, 9.-13. juni.

Astrid Skretting

- *Hva sier forskningen om status for alkohol i Norge i dag?*
Arbeiderpartiets helseutvalg, 27.august

Elisabet E. Storvoll

- *Alkoholpolitikken og opinionen.*
Helse- og omsorgsdepartementet 29. januar.
- *Alkoholpolitikken og opinionen.*
Rus og Psykisk helse – 2014. Oslo 10. februar.
- *Experiences of specific negative consequences related to other's drinking: Possibilities of cross country comparisons.*
NVC (H2O nordisk nettverksmøte), 1.-2. april, Stockholm.
- *Negative consequences of other peoples' drinking: prevalence, perpetrators and locations.*
The 40th Annual Alcohol Epidemiology Symposium of the Kjetil Bruun Society, 9.-13. Juni 2014, Torino, Italia.
- *Negative consequences of other peoples' drinking: prevalence, perpetrators and locations.*
Nordic Alcohol and Drug Researchers' Assembly, 27.-29. August 2014, Stockholm.
- *Hvor stort er alkoholforbruket, hvilke skader medfører det og hvordan kan det forebygges?*
Gran kommune, 23. september.
- *Experienced harm from other peoples' drinking: a cross country comparison.*
NVC (H2O nordisk nettverksmøte), 11.-12. november, Stockholm.

Gunnar Sæbø

- *Newspaper Coverage of Snus in Norwegian Newspapers 2002-2011.*
SNRT-Europe Annual Meeting 2014, Santiago de Compostela, Spania, 18.-20. september 2014 (**sammen** med Rikke Tokle).
- *Interpretations of various smoking scenes in movies: An intercultural comparison between Spanish and Norwegian adolescents.*
SNRT-Europe Annual Meeting 2014, Santiago de Compostela, Spania, 18.-20. september 2014 (**sammen** med Hidalgo-Rebollo, B., Pisanello, N., Rey-Pino, J.M., & Scheffels, J.).

Tord Finne Vedøy

- *Tobakk i Norge,- konsum av snus og røyk, politiske virkemidler og hvordan redusere skadevirkninger - om endringer i røyke- og snusadferd over tid.*
Gran kommune 23. September.

Ståle Østhus

- *Changes in beverage preferences in Norway.*
40th Symposium of the Kjetil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol, Torino, 9.-13. Juni.

6.2 Undervisning og veiledning

Ellen J. Amundsen

- Forelesning Det medisinske fakultet, UiO.
- Biveileder doktorgradsstudent Det medisinske fakultet, UiO.

Daniel Bergsvik

- Forelesninger Økonomisk institutt, UiO.

Anne Line Bretteville-Jensen

- Forelesninger Politihøgskolen, Oslo.

Geir Scott Brunborg

- Forelesning Psykologisk institutt, UiO.
- 20% stilling som førsteamanuensis ved institutt for samfunnspsykologi ved universitetet i Bergen.

Kristin Buvik

- Forelesning Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO.
- Undervisning Psykologisk institutt, UiO.
- Forelesning Politihøgskolen, Kongsvinger.
- Veiledning masterstudent Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO.

Elin K. Bye

- Forelesning på Politihøgskolen, Kongsvinger.

Marit Edland-Gryt

- Forelesning Psykologisk institutt, UiO.

Linn Gjersing

- Forelesninger Høgskulen i Volda.
- Forelesninger Institutt for klinisk medisin, Seraf, UiO.

Torleif Halkjelsvik

- Forelesning masterstudenter i PR- og kommunikasjon ved Handelshøgskolen BI.
- Sensor ved Høgskolen i Lillehammer og UiO.

Pål Kraft

- Professor II, Handelshøgskolen BI.

Elisabeth Kvaavik

- Forelesning Fakultet for helse- og idrettsvitenskap, UiA.

Grethe Lauritzen

- Undervisning og opplæring ved Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmiddelmisbruk og psykisk lidelse.
- Veiledning for Buf-direktoratet i kartlegging og vurdering av rusmiddelbruk og psykiske vansker hos barn og ungdom.
- Sensor Institutt for klinisk medisin, SERAF, UiO.

Ingeborg Lund

- Forelesning Psykologisk institutt, UiO.

Ingunn Olea Lund

- Forelesing Institutt for klinisk medisin, SERAF, UiO.
- Sensor Institutt for klinisk medisin SERAF, UiO og Psykologisk fakultet, UiB.

Karl Erik Lund

- Forelesning Psykologisk institutt, UiO.
- Veileder for doktorgradsstudenter ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO.
- Opponent for dr.gradskandidat, Sociologiska institutionen, Stockholms Universitet

Inger Synnøve Moan

- Veileder for doktorgradsstudent Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO.

Trond Nordfjærn

- Biveileder for doktorgradsstudenter, Universitetene i Melbourne og Tarbiate Modares

Ingeborg Rossow

- Veileder doktorgradsstudent, UiO.
- Professor II, Nasjonalt senter for selvmordsforskning og –forebygging, institutt for klinisk medisin, UiO.
- Forelesninger Det medisinske fakultet, UiO.

Janne Scheffels

- Forelesning Psykologisk institutt, UiO.
- Sensor, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO.

Øystein Skjælaaen

- Veileder for masterstudent, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO.

Elisabet E. Storvoll

- Forelesning Høgskulen i Volda.
- Veileder for doktorgradsstipendiat, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO.

Gunnar Sæbø

- Sensor Psykologisk Institutt, NTNU.

6.3 Konsulentarbeid, komité- og styreverv**Ellen J. Amundsen**

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene: Journal of Immigrant and Minority Health, Nordic Studies on Alcohol and Drugs & International Journal of Drug Policy.
- Medlem fagkomite for Helsedirektoratets overdosedag i Bergen 2015.
- Medlem fagpanel den andre «Testing the Waters» konferanse (avholdes i Sveit i oktober 2015).

Jasmina Burdzovic Andreas

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene American Journal of Preventive Medicine, Nicotine and Tobacco Research, Nordic Studies on Alcohol and Drugs & Journal of Marital and Family Therapy.
- Review Editor i Frontiers in Child Health and Human Development.

Ola Røed Bilgrei

- Medlem av popNAD's redaksjonsråd.

Anne Line Bretteville-Jensen

- Nestleder av EMCDDAs Scientific Committee.
- Leder av redaksjonsrådet i NAD.
- Medlem av ERANID (the European Research Area Network on Illicit Drugs).
- Vitenskapelig konsulent (referee) for diverse publikasjoner utgitt fra EMCDDA.
- Faglig konsulent for forskningssøknader, Helse Vest RHF.

Geir Scott Brunborg

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene Nicotine & tobacco Research, PLOS One & Addiction.

Kristin Buvik

- Styremedlem i SALUTT.
- Varamedlem til styret til AKAN kompetansesenter.

Elin K. Bye

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftet Alcohol and Alcoholism.

Linn Gjersing

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene Drug & Alcohol Dependence, International Journal of Alcohol Dependence, Nordic Studies of Alcohol and Drugs, Tidsskrift for psykisk helse & Addiction.

Beate Henriksen

- Katvakt i BIBSYS.

Pål Kraft

- Medlem av akkrediteringsutvalg for evaluering av psykologiutdanningene og avhengighetsundervisningen ved fire danske universiteter.

Elisabeth Kvaavik

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene Nicotine and Tobacco Research, Nordic Studies of Alcohol and Drugs & British Journal of Nutrition, og for organisasjonen International Society for Behavioral Nutrition and Physical Activity sitt årsmøte.

Grethe Lauritzen

- Medlem av nasjonal referansegruppe for norsk pasientregister (NPR).
- Medlem av referansegruppe for nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende.

- Medlem av forskernettverk for barn som pårørende.

Ingeborg Lund

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene: Tobacco Control, Nicotine & Tobacco Research, Addictive Behaviors, Journal of Business Research, Scandinavian Journal of Public Health, BMC Public Health & BMJ Open.

Ingunn Olea Lund

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene Addiction & Drug and Alcohol Dependence.
- Lead guest editor for spesialnummer om "Harm to others from substance use and abuse". (blir publisert i løpet av siste halvdel av 2015).
- Medlem i nasjonal arbeidsgruppe for registerdata - psykisk helse og rus.

Karl Erik Lund

- Senior Associate Editor i Tobacco Regulatory Science (2014->).
- Associate Editor i Nicotine & Tobacco Research (2011->).
- Section Editor i Tobacco Induced Diseases (funding member 2002->).
- Korrespondent for nettstedet Nicotine Science & Policy, UK (2013->).
- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene: Addiction, BMC Pulmonary Medicine, Respiratory Health, Addictive Behaviours, Tidsskrift for Den norske legeforening, Scandinavian Journal of Public Health, BMC Public Health, European Journal of Public Health, Journal of Drug Policy, Health Policy, Nicotine & Tobacco Research, CNS Drugs, Tobacco Control, Nigerian Medical Journal, Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports, Health Education Research, Regulatory Toxicology and Pharmacology, Drugs & Alcohol Today & Biological Trace Element Research.
- Faglig medarbeider Tidsskrift for Den norske legeforening.
- Medlem Nasjonalt råd for tobakksforebygging.
- Medlem arrangementskomite for Global Forum on Nicotine, 2014, 2015.

Inger Synnøve Moan

- Statens representant i styret for Arbeidslivets kompetansesenter for rus- og avhengighetsproblematikk (AKAN).

Trond Nordfjærn

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene: Drug and Alcohol Dependence, Addictive behaviors, European Journal of Clinical Pharmacology & Journal of Substance use.

Hilde Pape

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene Drug and Alcohol Dependence, Alcohol & Alcoholism & BMJ Open.
- Medlem av vitenskapelig råd for Nordisk alkohol- og narkotikatidsskrift.

Ingeborg Rossow

- Medlem av bedømmelseskomite og 1. opposent på disputas ved institutt for samfunnsmedisin, NTNU.
- Medlem av bedømmelseskomite for søkere til forskerstilling i alkoholepidemiologi ved Karolinska Institutet i Stockholm.

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene *Addiction*, *Crisis*, *Drug and Alcohol Review*, *International Journal of Alcohol and Drug Research*, *Journal of Behavioural Addictions*, *Social Inclusion & Substance Use and Misuse*.
- Setteredaktør for en artikkel innsendt til *Suicidologi*.
- Ressursperson ved NFRs konferanse om rus og psykisk helse, Trondheim.
- Medlem av redaksjonsråd for tidsskriftet *Scandinavian Journal of Crime and Crime Prevention*.
- Medlem av vitenskapelig råd for Nordisk alkohol- og narkotikatidsskrift.

Janne Scheffels

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene *Tobacco Control*, *Nicotine & Tobacco Research*, *Health Education Research & Nordisk alkohol- og narkotikatidsskrift (NAD)*.
- Medlem i redaksjonsrådet i Nordisk alkohol- og narkotikatidsskrift.

Øystein Skjælaaen

- Medlem i redaksjonsrådet for *RUS & SAMFUNN*.

Astrid Skretting

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, *Tidsskrift for den norske legeforening & Fontene*.
- Statens representant i styret for Fondet for forskning og folkeopplysning om edruskap.
- Medlem av Helsedirektoratets kvalitetsindikatorgruppe *Psykisk helse og rus, primær*.
- Medlem av vitenskapelig råd for Nordisk Alkohol og narkotikatidsskrift.

Elisabet E. Storvoll

- Medlem i arrangementskomiteen for Nasjonalt seminar for rusmiddelforskning (21.-22. oktober 2015).

Gunnar Sæbø

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene *Sociology of Health and Illness*, *Tobacco Control*, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *Nordic Studies on Alcohol and Drugs & Tidsskrift for velferdsforskning*.
- Medlem av referansegruppe for tobakksutstilling, Norsk Folkemuseum.

Tord Finne Vedøy

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene: *Harm Reduction Journal*, *Nicotine & Tobacco Research*, *Risk Analysis & Sociology of Health & Illness*.

Ståle Østhus

- Vitenskapelig konsulent (referee) for tidsskriftene *Addiction*, *BMC Public Health*, *Alcohol and Alcoholism & Acta Sociologica*.
- Bedømmelse av søkere til stipendiatstilling på Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO.

6.4 Internasjonalt samarbeid utenom EMCDDA

Ellen J. Amundsen

- Medlem i styringsgruppa (Management Committee) for COST Action ES 1307 "Sewage biomarker analysis for community health assessment".
- Samarbeid om alder-periode-kohort modeller for analyse av alkoholrelatert dødelighet i 6 europeiske land ledet av Ludwig Kraus, Institut für Therapieforschung, München, Tyskland.

Jasmina Burdzovic Andreas

- Forskningssamarbeid med O'Farrell from Harvard & Jackson from Brown University, USA.

Anne Line Bretteville-Jensen

- Forskningssamarbeid med professor Jenny Williams, Melbourn University, Australia.
- Forskningssamarbeid med Sharon Snitzman, University of Haifa, Israel.

Geir Scott Brunborg

- Deltar i EU-prosjektet «Reducing Alcohol Related Harm (RARHA)».

Elin K. Bye

- Deltar i det europeiske prosjektet The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD).
- Kasserer i Kjetil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol (KBS).

Linn Gjersing

- Forskningssamarbeid med forskere fra universiteter i Europa og Australia.

Grethe Lauritzen

- Forskningssamarbeid med Michael Gossop, Maudsley Hospital, London.
- Samarbeid med Arlene Terras, Albert Einstein Healthcare Network, Einstein Center for Urban Health Policy and Research. Philadelphia, USA (Adolescent Assessment Dialogue).
- Samarbeid med John. S. Cacciola, Treatment Research Institute, Philadelphia, PA, and University of Pennsylvania, Center for Studies of Addiction, Philadelphia USA (Addiction Severity Index).
- Bistår Pompidou gruppen (Europaraådet) og en gruppe "experts on substance abuse- and psychiatric treatment" i Egypt "in setting up a drug observatory in the Mediterranean region".

Ingeborg Lund

- Bidro med informasjon, forklaringer, beskrivelser og norske referanser til rapporten: K. Monshouwer, J. Verdurmen, T. Ketelaars, M.W. van Laar (2014). Point of sale of tobacco products. Synthesis of scientific and practice-based knowledge on the impact of reducing the number of points of sale and restrictions on tobacco product displays. Rapport til Nederlands Ministry of Health, Welfare and Sport. Trimbos instituut, Netherlands institute of mental health and addiction.

Ingunn Olea Lund

- Samarbeid med forskere ved Karolinska Institutet, Aarhus University Hospital, Helsinki University Central Hospital, Harvard School of Public Health og Johns Hopkins Medicine på prosjektet "A Scandinavian cohort of pregnant women in opioid maintenance treatment during pregnancy: long term consequences for the child".

- Samarbeid med forskere ved Alcohol Research Group ved the Public Health Institute, USA og Centre for Alcohol Policy Research, Turning Point i Melbourne gjennom forskningsprosjektet "Parents' drinking and outcomes in their children as young adults: substance use, mental health and unemployment".
- Samarbeid innledet med forskere ved Department of Addictology, First Faculty of Medicine, Charles University in Prague.
- Deltar i Nordisk samarbeid om negative konsekvenser av andres alkoholbruk, i regi av NVC.

Karl Erik Lund

- Forskningsamarbeid med Prevention Research Center, Berkeley, USA.
- Forskningsamarbeid med UK Centre for Tobacco Control Studies, Division of Epidemiology & Public Health, University of Nottingham, England.
- Forskningsamarbeid med Karolinska instituttet, Stockholms Universitet.
- Forskningsamarbeid med Institute for Tobacco Studies, Stockholm.

Inger Synnøve Moan

- Deltar i nordisk samarbeidsprosjekt om negative konsekvenser av andres alkoholbruk (Harm to others) i regi av NVC.
- Medlem i den vitenskapelige komiteen for KBS thematic meeting om «Harm to others» som arrangeres i Finland i 2016.

Ingeborg Rossow

- Medlem av WHO's ekspertpanel på alkohol- og narkotikaspørsmål.
- Samarbeid med forskere i andre land på en rekke artikler.

Astrid Skretting

- Samarbeidsprosjekt i regi av Nordens Velfærdscenter (NVC): Concepts and institutions for handling alcohol and drug problems in the Nordic Countries.
- Deltar i The European School Project on alcohol and other Drugs (ESPAD).

Elisabet E. Storvoll

- Deltar i nordisk samarbeidsprosjekt om negative konsekvenser av andres alkoholbruk (Harm to others) i regi av NVC.
- Deltar i EU-prosjektet «Reducing Alcohol Related Harm (RARHA).

Gunnar Sæbø

- Samarbeidsprosjekt i regi av Nordens Velfærdscenter (NVC): Concepts and institutions for handling alcohol and drug problems in the Nordic Countries.

Ståle Østhus

- Med i en gruppe som bl.a. ser på alkoholrelatert dødelighet i nordiske land, Frankrike og Tyskland.

7 Økonomi og administrasjon

SIRUS har en liten, men effektiv administrasjon. I tillegg til ordinær drift er det tre forhold som kan trekkes fram for 2014; – innføring av ny kontoplan, forberedelser til a-ordningen og ny husleieavtale. Staten tok i bruk ny standard kontoplan fra 1. januar 2014. Dette medførte ekstra arbeid blant annet i forbindelse med budsjettering og oppfølging av regnskap. Fra 1. januar 2015 skal alle arbeidsgivere levere a-melding. Meldingen skal erstatte fem av skjemaene som leveres til Skatteetaten, NAV og Statistisk sentralbyrå. For å kunne levere dette fra og med januar 2015, ble det i 2014 gjennomført en del endringer i lønssystemet.

SIRUS sin husleieavtale utløper 30. november 2015. Arbeidet med konkurranseutsetting startet opp våren 2014 og ble intensivert høsten 2014 med inngåelse av samarbeidsavtale med Statsbygg som bisto instituttet i utarbeidelse av konkurransegrunnlaget.

På personalområdet har det i 2014 i hovedsak vært ordinær drift, inkl. forberedelse av lokale lønnsforhandlinger (selve forhandlingene gjennomføres av Helse- og omsorgsdepartementet og de sentrale tjenestemannsorganisasjonene) og rekrutteringsarbeid. Sykefraværet i 2014 var på 5,1%, en nedgang på 2,6 prosentpoeng sammenlignet med 2013. SIRUS inngikk ny IA-avtale, og det ble utarbeidet en handlingsplan for arbeidet. Det ble også gjennomført motivasjonskurs i forbindelse med opplæring i bruk av hjertestarter. Møbler og annet utstyr til den enkelte ble supplert ved behov som følge av den årlige vernerunden og arbeidsplassundersøkelser som oppfølging av det fysiske arbeidsmiljøet.

SIRUS bruker det elektroniske journalføringssystemet DocuLive til arkivering. Alle ansatte har tilgang til en egen søkemodul (web-søk), slik at de kan få innskannet dokument opp på skjermen sin.

7.1 Inntekter

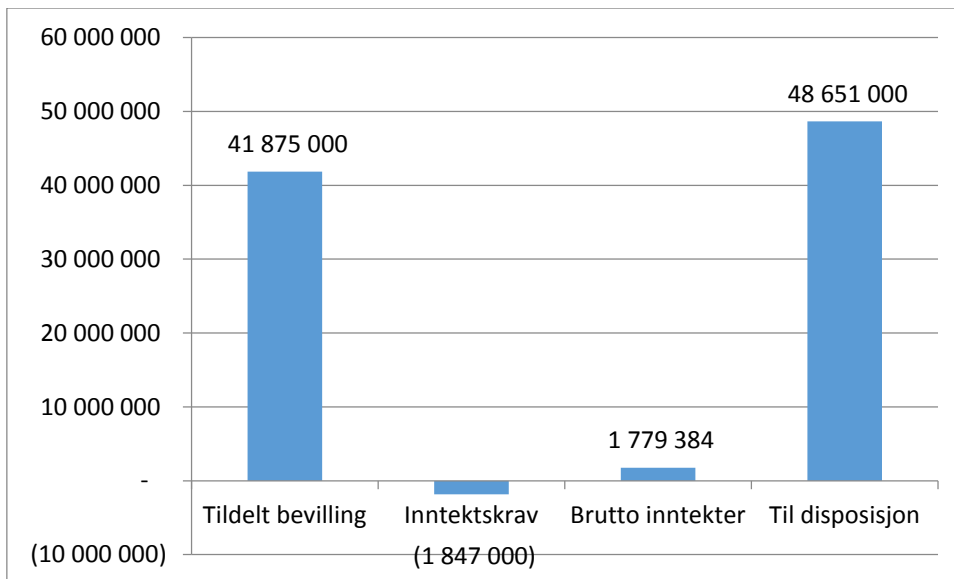
SIRUS blir i all hovedsak finansiert direkte over statsbudsjettet, supplert med enkelte eksternt finansierte oppdrag. Instituttet fikk i 2014 overført en tildeling over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett kap 716 på kr 47 075 000. Med overføring av ubrukte midler fra 2013 på kr 735 000 og kompensasjon for lønnsoppgjøret i 2014 på kr 841 000, ble den samlede tildelingen kr 48 651 000.

Instituttet disponerte i tillegg oppdragsmidler på kr 1 240 275 og fikk refusjon fra folketrygden for foreldre og sykepenger på kr 539 109. Etter fratrekk av pålagt inntektskrav på kr 1 847 000, var nettoinntektene på til sammen kr – 67.616.

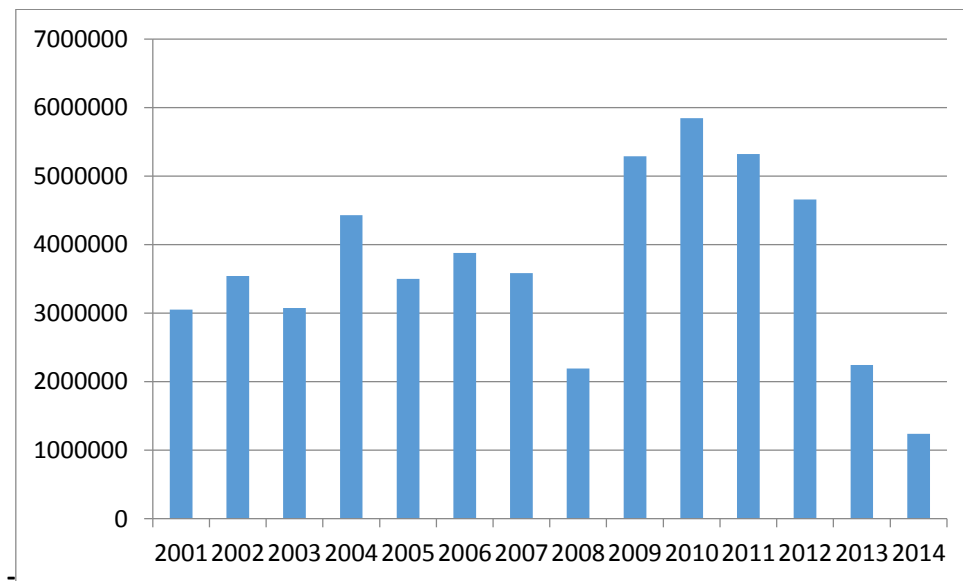
Instituttet fikk også tildelt kr 379 711 fra departementet (kap 763) til evaluering av Helsedirektoratets overdosestrategi. Av disse ble det i 2014 brukt 150 307.

Fordelingen av instituttets samlede disponible midler for 2014 framgår av figur 6 og utvikling i oppdragsinntekter vises i figur 7.

Figur 6. Disponible midler 2014

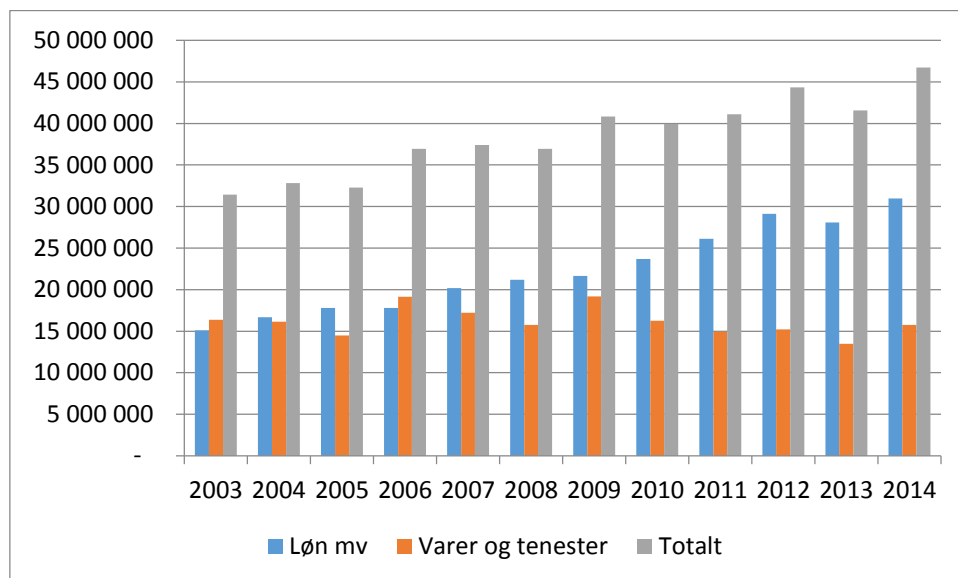
Figur 7. Oppdragsinntekter, utvikling

7.2 Utgifter

Samlede utgifter for 2014 utgjorde kr 46 730 380. Figur 8 viser utvikling i utgifter.

Figur 8. fordeling utgifter, 2003 – 2014

7.3 Regnskap

Budsjett- og regnskapstall for 2014 fordeler seg slik:

Tabell 1. Budsjett- og regnskapstall 2014

	Tildelt bevilling	Regnskap
Bevilgning (statsbudsjettet) og brutto driftsutgifter	48 651 000	46 730 380
Oppdragsinntekter og refusjoner		1 779 384
Inntektskrav	(1 847 000)	
Netto bevilling og netto driftsutgifter	46 804 000	44 950 996
Ubenyttede midler		1 853 004

De ubenyttede midlene, kr 1 853 004, er søkt overført til 2015.

7.4 Maskiner og utstyr

SIRUS benytter Embassi AS til å drifte instituttets datasystem og til brukerstøtte til de ansatte.

Informasjonssjef Erik Bull-Valen har vært IKT-ansvarlig i 2014.

SIRUS

Statens institutt for rusmiddelforskning

Årsrapport 2014

Innhold

DEL I. LEDERS BERETNING	3
DEL II. INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	6
DEL III. ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	8
Resultater og måloppnåelse i 2014	8
Virksomhetsmål 1: Kunnskapsproduksjon	8
Virksomhetsmål 2: Kunnskapsformidling og internasjonalt samarbeid	10
Særlige utfordringer og satsingsområder i tildelingsbrev for 2014	14
Ressursbruk 2014	14
DEL IV: STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN	16
Del V: VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER	17
Del VI: ÅRSREGNSKAP	18
Ledelseskommmentar årsregnskap 2014	18
Bevilgningsrapportering med note A og B	21
Artskontorapportering med note 1-4 og 7	24

DEL I. LEDERS BERETNING

SIRUS er svært godt fornøyd med de resultater som er levert i 2014. Instituttet leverer godt over produksjonsmålene på sine kjerneområder.

SIRUS er et internasjonalt anerkjent og nasjonalt ledende institutt innen samfunnsvitenskapelig rusmiddelforskning. Instituttet har en 55 år lang historie med et samfunnsperspektiv på rusmiddelbruk og de problemene som rusmidlene forårsaker. Vi bidrar med samfunnsrelevant kunnskap i det offentlige ordskiftet og gir et forskningsmessig grunnlag for å utforme rusmiddelpolitikken. SIRUS sine kjerneoppgaver består av kunnskapsproduksjon og kunnskapsformidling.

Kunnskapsproduksjonen består i egen forskning og dokumentasjon. Forskingen publiseres i form av fagfelleevaluerte artikler, bokkapitler, bøker og rapporter. I perioden 2012-2014 har SIRUS sin produksjon av publiseringspoeng økt fra 36,9 til 51,9. I samme periode har gjennomsnittlig antall publiseringspoeng per forskerårsverk økt fra 2,0 til 2,6. I tillegg nådde instituttet i 2014 måltallet på produksjon av fagrapporter, samt doktorgrader.

SIRUS har over mange år fulgt utviklingen av alkoholkonsumet i befolkningen. I 2014 ble det publisert to arbeider hvor vi undersøkte sammenhengen mellom endringer i andelen stordrikkere og det gjennomsnittlige alkoholkonsumet i befolkningen. Den første ble publisert i tidsskriftet *Addiction* og sammenlignet utviklingen i Norge, Finland og USA i perioden 1970-2005, mens den andre ble publisert i *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* og fulgte utviklingen blant norske 15/16-åringer i perioden 1995-2011. Studiene viser at endringer i gjennomsnittskonsumet reflekterer endringer i alle konsumentgrupper. Begge studiene gir dermed støtte til teorien om den kollektive drikkekulturen, og underbygger at det er hensiktsmessig å rette forebyggende tiltak mot alle konsumenter – ikke bare de som drikker mest.

En annen sentral oppgave er å studere de negative konsekvensene av alkoholbruk. Flere arbeider ble publisert på dette området i 2014, men vi vil særlig trekke frem tre empiriske arbeider som tematiserer alkoholrelaterte skader blant ungdom/unge voksne. En artikkel publisert i *Addiction* indikerer at hvert fjerde tilfelle av selvskading blant norske ungdommer er forårsaket av alkoholberuselse, mens en artikkel i *BMC Public Health* studerte seksuell utnyttelse av berusede tenåringsjenter og sårbarhetsfaktorer for slike opplevelser. I en tredje artikkel publisert i *European Journal of Public Health*, studerte man alkoholrelatert sykefravær blant unge arbeidstakere. Artikkelen konkluderer med at selv om de som drakk mest sto for en uforholdsmessig stor andel av fraværet, kunne mesteparten av fraværet tilskrives de som drakk mer moderat.

På narkotikaområdet gjennomførte SIRUS en ny type undersøkelse i 2014. For å få bedre kunnskap om rusmiddelbruk i en gruppe av befolkningen en antar har spesielt høyt forbruk, ble det samlet inn data fra 1100 personer rekruttert utenfor utvalgte utesteder og nattklubber i Oslo. Datainnsamlingen foregikk nattetid, og i tillegg til å fylle ut spørreskjema ble personene som deltok bedt om å blåse i et alkometer og avgi spyttprøve. I tillegg ble det gjort avtaler for senere mer omfattende dybdeintervju med 35 av deltakerne. Det er ofte vanskelig å skaffe gode data om bruk av illegale rusmidler. Denne kombinasjonen av intervju og biologiske data er en av flere nye datakilder SIRUS nå prøver ut for å skaffe et bedre datagrunnlag. Et annet eksempel er et samarbeid vi har etablert med Norsk institutt for vannforskning (NIVA), i et prosjekt der vi analyserer avløpsvann for å finne spor etter rusmidler. Disse datakildene kommer i tillegg til data vi lenge har innhentet fra

befolkningsundersøkelser, offentlige registre og spesialundersøkelser blant sprøytebrukere, personer som søker behandling for rusmiddelproblemer, straffede for narkotikaforbrytelser osv. Vi kan også nevne at rekreasjonsbruk av tradisjonelle narkotiske stoffer og bruk av nye psykoaktive stoffer har vært i fokus i 2014, samtidig som forskning om den tunge rusmiddelbruken har vært høyt prioritert.

I gruppe for tobakksforskning har mye oppmerksomhet i 2014 vært viet de såkalte e-sigarettene. Instituttet har sett det som viktig å bidra med kunnskap og fakta til samfunnsdebatten om e-sigaretter. Dette sees også i sammenheng med at regjeringen har varslet en gjennomgang av regelverket for e-sigaretter. I den forbindelse leverte instituttet en oppsummering til Helsedirektoratet til bruk i den politiske vurderingen omkring reguleringsalternativer. Det er også utarbeidet en egen rapport som fanget oppfatningene og holdningene til brukere av e-sigaretter i en tidlig diffusjonsfase for produktet, fra en periode uten klare regler for anvendelse og anskaffelse, og i en kontekst der mediene formidlet inkonsistente budskap om helserisiko. Av andre høydepunkter fra tobakksgruppens forskning i 2014 kan nevnes en doktoravhandling om sosial ulikhet i røykevanene. Forskerne har også fulgt opp mange års forskning om snusens rolle og utbredelse, blant annet ble det publisert en artikkel som oppsummerte instituttets mangeårige forskning om den effekt som tilgjengelighet til snus har hatt på tobakksrøyking.

Forskningen ved SIRUS er i hovedsak anvendt forskning. Dette er forskning der formålet er å fremskaffe ny kunnskap, men der kunnskapsproduksjonen i hovedsak er motivert av muligheten for at den kan komme til praktisk nytte eller anvendelse. Ved siden av å dokumentere, analysere og beskrive, er det et mål at forskningen ved SIRUS skal ha en kritisk tilnærming. Dette innebærer at den søker å utfordre etablerte forskningsmessige "sannheter" i form av eksisterende teori og empiri. For det andre søker forskningen ved instituttet å utfordre eksisterende praksiser eller posisjoner som kan synes å ha en svak kunnskapsmessig forankring. Særlig viktig er det å underbygge eller synliggjøre eventuell manglende evidens for rusmiddelpolitiske virkemidler.

Ved siden av kunnskapsproduksjon, er kunnskapsformidling en svært viktig oppgave for SIRUS. Den kunnskap som formidles, er i hovedsak generert av instituttets egne forskningsaktiviteter. Men SIRUS bedriver også kunnskapsforvaltning, i betydningen av at vi følger forskningen på relevante områder der vi ikke selv har forskning, slik at vi kan gi råd på disse områdene. I sum besitter instituttet bred kunnskap om bruk av rusmidler og tobakk i et samfunnsperspektiv. Mye av instituttets formidling foregår via dagspressen. Samtidig ser vi at kommunikasjonen med våre viktigste målgrupper i økende grad digitaliseres. Derfor har det vært naturlig å etablere en Facebook-side for instituttet, som supplement til vår tilstedeværelse på Twitter.

SIRUS har om lag 1500 medieoppslag i året. 60 000 besøker årlig våre nettsider for å skaffe seg informasjon, våre fagfolk holder årlig mer enn 100 foredrag, og vi arrangerer en rekke fagmøter for fagfolk og allmennhet. Denne informasjonsvirksomheten dreier seg i stor grad om den rolle og de problemer som bruken av rusmidler skaper i samfunnet for brukere, pårørende og samfunnet i sin helhet. SIRUS har også et velrenomert nasjonalt fagbibliotek som betjener nær to tusen henvendelser hvert år. Vårt fagbibliotek er ikke primært en intern støttefunksjon, men snarere et kompetansebibliotek som betjener hele landet. Vi har gjennom de siste årene utviklet IKT-tjenestene for bedre og mer effektivt å kunne betjene brukere av biblioteket, besøkende av nettsider, samt bedre tilgjengeligheten av tall og statistikk for allmennheten.

For å gjøre vitenskapelige arbeider, statistikk og populærvitenskapelig informasjon enda mer tilgjengelig har vi bygget om nettstedet sirus.no. Vi har flyttet produksjonen av rapporter «in-house», og samtidig tilrettelagt for at rapportene både skal kunne leses på nettbrett eller som nettsider. For å lette tilgangen til open access-versjoner av våre vitenskapelige artikler har vi flyttet vårt

institusjonelle arkiv fra plattformen HeRA til Brage. Vårt nasjonale kompetansebibliotek på rusmiddelfeltet har et økende antall digitale henvendelser, og større litteratursøk er nå en viktig del av bibliotekets arbeid.

SIRUS har en liten, men effektiv administrasjon. I tillegg til ordinær drift er det tre forhold som kan trekkes frem fra Administrasjonsseksjonen for 2014 – innføring av ny kontoplan, forberedelser til a-ordningen og ny husleieavtale. Staten tok i bruk ny standard kontoplan fra 1. januar 2014. Dette medførte ekstra arbeid blant annet i forbindelse med budsjettering og oppfølging av regnskap. Fra 1. januar 2015 skal alle arbeidsgivere levere a-melding. Meldingen skal erstatte fem av skjemaene som leveres til Skatteetaten, NAV og Statistisk sentralbyrå. For å kunne levere dette fra og med januar 2015, ble det gjennomført en del endringer i lønssystemet. SIRUS sin husleieavtale utløper 30. november 2015. Husleieavtalen må konkurranseutsettes og dette medfører en forholdsvis lang prosess. Arbeidet startet opp våren 2014 og ble intensivert høsten 2014 med inngåelse av samarbeidsavtale med Statsbygg og en intern prosjektgruppe som arbeidet med konkurransegrunnlaget.

Bruken av rusmidler og tobakk kan ha medisinske og sosiale konsekvenser for enkeltmennesket. Men det kan også ha store sosiale og økonomiske konsekvenser for samfunnet. For å kaste lys over dette er det nødvendig å anvende samfunnsvitenskapelig teori og metode, og kunnskap fra samfunnsøkonomi, sosiologi, antropologi, psykologi, kriminologi og statsvitenskap, i tillegg til epidemiologiske metoder og samfunnsmedisinsk innsikt.

SIRUS har bygget opp et godt miljø for denne type kompetanse. Gjennom mange tiår har vi dokumentert hvordan bruken av alkohol, narkotika, tobakk og doping har utviklet seg i befolkningen som helhet og i ulike undergrupper (alder, sosial ulikhet, etc.). Vi har etablert kunnskap om hvordan forebyggende og begrensende virkemidler virker i praksis: politikkvirkemidler på nasjonalt og lokalt nivå, lover og reguleringer, bevillinger, priser og avgifter (inklusive taxfreeordningen), reklame- og oppstillingsforbud, holdningskampanjer, skoletiltak, etc. SIRUS har gjort effekt- og følgeevalueringer av de viktigste rusmiddelpolitiske tiltak som er implementert de siste tiårene. Vi følger befolkningens holdninger til rusmiddelpolitiske virkemidler. Vi har stor oppmerksomhet på skader for tredjepart slik som familie, venner, kolleger og samfunnet i vid forstand. Sentrale tema i denne forskningen har vært barn som skadelidende, vold, promillekjøring, samt sykefravær og produktivitetstap.

Mediene bringer informasjon til befolkningen om viktige ruspolitiske spørsmål. Det offentlige ordskiftet om rusmidler får en mer kvalifisert kunnskapsbasis ved at mange aktører henviser til SIRUS sin forskning. Rusmiddelpolitikk vil alltid utformes i en virkelighet med mange kryssende hensyn. SIRUS har representert en kompetent, uavhengig røst som har bidratt med viktig kunnskap og et samfunnsperspektiv på rusmiddelpolitikken. Dette bidrar til en bedre, bredere og mer opplyst samfunnsdebatt om rus og ruspolitikk.

Den høye vitenskapelige produksjonen ved SIRUS, den omfattende formidlingsvirksomheten, og den effektive driften, er basert på en stor innsats av kompetente og motiverte medarbeidere. Det er en glede for meg å kunne fastslå at de oppnådde resultater i 2014 er mer enn tilfredsstillende.

Oslo, 22. februar 2015

Pål Kraft

Direktør

SIRUS

DEL II. INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) ble opprettet 1. januar 2001 ved en sammenslåing av Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning (SIFA) og dokumentasjonsseksjonen og biblioteket i det tidligere Rusmiddeldirektoratet. SIRUS er en forskningsfaglig selvstendig institusjon under Helse- og omsorgsdepartementet, og har som formål å utføre forskning som kan bidra til økt kunnskap omkring bruk og misbruk av rusmidler og andre avhengighetsskapende midler, med særlig vekt på samfunnsvitenskapelige problemstillinger.

Instituttet har som formål å utføre forskning, dokumentasjon og formidling av rusmiddelspørsmål med særlig vekt på samfunnsvitenskapelige problemstillinger. SIRUS har et nasjonalt kompetansebibliotek på rusmiddelfeltet som er åpent for alle, og drifter også statistikkdatabasen RusStat som har oppdatert statistikk om alkohol, narkotika og tobakk. Instituttet er Norges kontaktpunkt for narkotikaovervåkningscenteret til EU i Lisboa, EMCDDA.

SIRUS har to virksomhetsmål:

- Kunnskapsproduksjon

 - God oversikt over rusmiddelfeltet i Norge og være en kompetent forskningsorganisasjon

- Kunnskapsformidling og internasjonalt samarbeid

 - God formidling av forskningsbasert kunnskap og ivaretagelse av internasjonalt samarbeid

Instituttet holder til i Øvre Slottsgt. 2 B i Oslo og er organisert i stab og 5 seksjoner/faggrupper.

Ledelsen besto i 2014 av:

- Direktør: Pål Kraft

- Forskningsleder: Astrid Skretting

- Forskningsleder alkohol: Elisabet E. Storvoll

- Forskningsleder narkotika: Anne Line Bretteville-Jensen

- Forskningsleder tobakk: Karl Erik Lund

- Informasjonssjef: Erik Bull-Valen

- Administrasjonssjef: Pia Camilla Grønnås Haugdahl

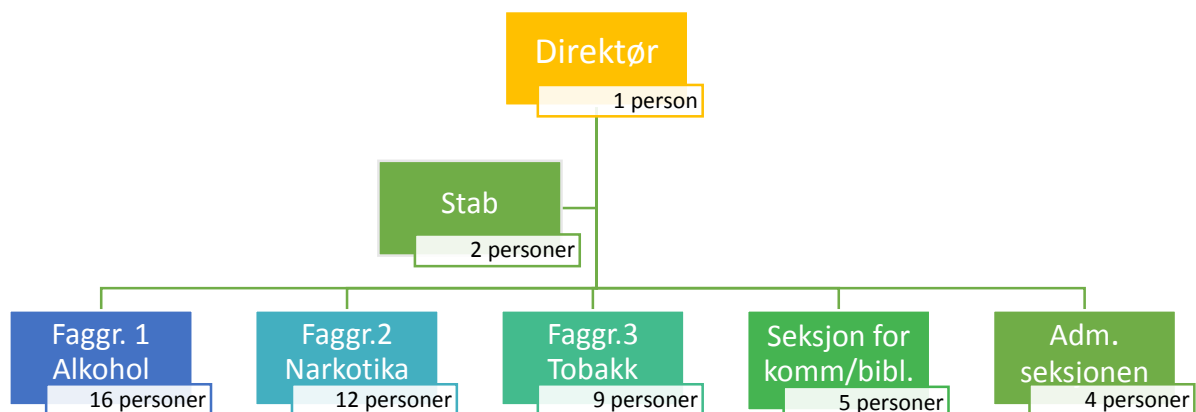

Fig. 1: Instituttets organisasjonskart

I 2014 sto de til sammen 49 ansatte for 41 årsverk. Den relativt store diskrepansen mellom antall ansatte og årsverk har bla a sammenheng med at instituttet har knyttet til seg flere forskere fra andre miljø i 20% stilling.

Tabell 1 viser volumtall om publikasjonsaktiviteten på SIRUS for de siste tre årene. Volumtallene kommenteres i del III Årets aktiviteter og resultater, hvor det også gis noe lengre tidsserier.

Tabell 1 Utvalgte volumtall 2012 -2014

	2012	2013	2014
Vitenskapelig produksjon			
- Artikler/bokkapitler/bøker internasjonalt	41	30	43
- Artikler/bokkapitler/bøker nasjonalt	5	15	5
- Rapporter	14	9	7

Tabell 2 viser utvalgte nøkkeltall fra årsregnskap. Nøkkeltallene kommenteres i del VI Årsregnskap.

Tabell 2 Utvalgte nøkkeltall fra årsregnskapet 2014

	2014
Antall årsverk	41
Samlet tildeling kap 716 post 01 og kap 3716 post 02	48.651.000
Utnyttelsesgrad post 01-29	95%
Driftsutgifter	46.220.563
Lønnsandel av driftsutgifter	66%
Lønnsutgifter pr. årsverk	745.504

DEL III. ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Resultater og måloppnåelse i 2014

Virksomhetsmål 1: Kunnskapsproduksjon

Det har vært en positiv utvikling når det gjelder publisering fra instituttets ansatte. Ser vi på den siste tre-års perioden har det i gjennomsnitt blitt publisert i overkant av to vitenskapelige artikler per forskerårsverk. Samtidig har det i samme periode blitt publisert i gjennomsnitt 10 rapporter (SIRUS-rapporter, Årsrapport til EMCDDA, Rusmidler i Norge, etc.).

Videre har det i den siste tre-årsperioden blitt avlagt i gjennomsnitt én doktorgrad årlig, og en økende andel av instituttets forskere har blitt tilkjent professorkompetanse.

Når det gjelder datainnsamling går de regelmessige spørreskjemaundersøkelsene etter de oppsatte planer. Instituttet er tilfreds med det etablerte samarbeidet med SSB både når det gjelder de årlige befolkningsundersøkelsene som dekker alle substansområdene SIRUS driver forskning på, og de mer spesifikke undersøkelsene om tobakk. Det er i 2014 også foretatt en omfattende intervjuundersøkelse om bruk av rusmidler blant gjester i Oslos uteliv. Det ble her også samlet inn salivprøver fra respondentene. Dette er et samarbeid med FHI som skal analysere prøvene og resultatene skal sammenholdes med svarene gitt i intervjuundersøkelsen. De regelmessige spørreskjemaundersøkelsene blant injeksjonsmisbrukere i Oslo, som har foregått siden 1993, har fortsatt også i 2014. Den mer enn 20-årige tidsserien gir et unikt grunnlag for å studere utviklingen i denne gruppa.

Instituttet har ulike dokumentasjonsoppgaver. Det er nedlagt et omfattende arbeid i å gjøre publikasjonen «Rusmidler i Norge» mer omfattende. Mens den tidligere langt på vei var begrenset til å presentere ulike registerdata på de forskjellige substansområdene, er den nå utvidet til å inneholde langt mer tekst. «Rusmidler i Norge» vil også være der hvor resultatene fra den årlige kartleggingen av kommunenes forvaltning av alkoholloven og hovedresultater fra ulike survey-undersøkelser presenteres.

Tabell 3 viser en oppstilling av virksomhetsmål, styringsparametere, resultatkrav og resultater når det gjelder kunnskapsproduksjon for 2014.

Tabell 3 Mål, styringsparametere, resultatkrav og resultater – vitenskapelig produksjon 2014

Virksomhetsmål og styringsparametere i henhold til tildelingsbrev			
Virksomhetsmål 1: Kunnskapsproduksjon			
	Styringsparametere	Prestasjonskrav	Resultat
SP 1	Vitenskapelig produksjon	En årlig produksjon på 2.0 vitenskapelige publikasjoner pr forskerårsverk (glidende 3-årig gjennomsnitt)	2.3 (2012-2014)
		En årlig produksjon på seks rapporter (beregnet som 3-årig glidende gjennomsnitt)	10 (2012-2014)
		En årlig produksjon på 0,75 doktorgrader (beregnet som 3-årig glidende gjennomsnitt)	1,0 (2012-2014)
		En økning i andel forskere med 1183-kompetanse (professorkompetanse)	Ingen nye forskere ble tilkjent 1183-kompetanse i 2014
SP 2	Datainnsamling	Årlig samle inn data om befolkningens bruk av rusmidler, doping og tobakk som kan gi oversikt over utviklingstrekk og forbruk etter substans i ulike grupper etter bl.a. alder, kjønn, geografi og sosioøkonomisk status	Intervjuundersøkelse ble foretatt etter de oppsatte planer
		Hvert fjerde år, bla. a. som del av europeisk samarbeid, samle inn data om norske 15-16 åringers bruk av rusmidler og tobakk	Planlegging/forarbeid til ESPAD 2015.
		Jevnlig samle data til bruk i instituttets forsknings- og utredningsvirksomhet	Utover de årlige befolkningsundersøkelsene er det i 2014 foretatt flere datainnsamlinger, bl.a. om bruk av rusmidler blant utelivsgjester i Oslo, surveyundersøkelse om bruk av E-sigaretter, intervjuer av sprøytemisbrukere i Oslo.
SP 3	Dokumentasjon	Årlig innsamling av data om kommunenes forvaltning av tobakks- og alkohollovene	Den årlige undersøkelsen om kommunenes forvaltning av alkoholloven er foretatt som planlagt. Ettersom ordningen med kommunal bevilging for slag av tobakk er stilt i bero, er det ikke foretatt noen slik undersøkelse.
		Årlig sette sammen og presentere statistikk over registrert og uregistrert omsetning av tobakk og alkohol	Data fra ulike forsyningskilder er presentert i Rusmidler Norge

Virksomhetsmål 2: Kunnskapsformidling og internasjonalt samarbeid

Instituttet blir mye brukt av HOD og Helsedirektoratet i utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag til ulike fagpolitiske dokumenter. I 2014 har det vært flere slike oppdrag på tobakksfeltet, men også på de andre substansområdene.

Den årlige rapporteringen til EMCDDA er utført etter planen. Det samme gjelder rapportering til andre internasjonale instanser.

Det kan ellers nevnes at mange av instituttets forskere samarbeider med internasjonale forskningsmiljø.

Tabell 4 viser en oppstilling av virksomhetsmål, styringsparametere, resultatkrav og resultater når det gjelder kunnskapsformidling og internasjonalt arbeid for 2014.

Tabell 4. Mål, styringsparametere, resultatkrav og resultater – kunnskapsformidling og internasjonalt samarbeid 2014

Virksomhetsmål og styringsparametere i henhold til tildelingsbrev			
Virksomhetsmål 2: Kunnskapsformidling og internasjonalt samarbeid			
	Styringsparametere	Prestasjonskrav	Resultat
SP 4	Beslutningsgrunnlag	Bistå den sentrale forvaltningen med kunnskapsgrunnlag for politikktutforming på instituttets fagområder	Instituttet har ved flere anledninger bistått HOD og Helsedirektoratet med utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag gjennom 2014.
		Årlig beregne bevillingsgebyr	Bevillingsgebyr for alkohol for 2014 er beregnet.
SP 5	Internasjonalt samarbeid	Være nasjonalt kontaktpunkt for EMCDDA og ivareta den nødvendige rapportering. SIRUS skal utvikle opplegg for systematiske tilbakemeldinger til sentralforvaltningen på aktuelle områder	Instituttet har i 2014 rapportert til EMCDDA etter de oppsatte planer og hatt løpende kontakt med sentralforvaltningen når det gjelder EMCDDA. Den årlige rapporten fra EMCDDA er presentert for sentralforvaltningen.
		Ivareta leveranser i aktuelle internasjonale forsknings- og forvaltningssammenhenger (NVC, EU, FN)	Aktuelle leveranser er effektivert.
		Være nasjonalt knutepunkt for ESPAD-undersøkelsene	Instituttet har i 2014 hatt løpende kontakt med sekretariatet for ESPAD.
		Publisere vitenskapelige arbeider i samarbeid med internasjonale forskere	De fleste av instituttets forskere har i 2014 publisert vitenskapelige arbeider i samarbeid med internasjonale forskere.
		Delta i konkurranse om forskningsmidler i European Health Programme og/eller EUs 7. rammeprogram.	Instituttet har av ulike grunner ikke deltatt i konkurranse om slike forskningsmidler
SP 6	Formidlingsvirksomhet	All vitenskapelig produksjon og dokumentasjon gjøres digitalt tilgjengelig for alle gjennom instituttets nettsted eller institusjonelle arkiv	Artikler og rapporter er fortløpende lagt ut på instituttets nettsider i den grad det ikke foreligger begrensninger fra aktuelle tidsskrift/forlag.
		Alle vitenskapelige arbeider presenteres i populærvitenskapelige artikler på instituttets nettsider	Alle vitenskapelige publikasjoner blir presentert på instituttets nettsider
		Årlig arrangere seks åpne faglige møter og seminarer	Det er i 2014 avholdt fire åpne fagmøter.
		Videreutvikle det nasjonale kompetansebiblioteket	Biblioteket foretar en fortløpende oppgradering av sine tjenester og har i 2014 tatt i bruk Bibsys' tjenesten Oria. Det arbeides fortløpende med å sikre at litteraturen er gjenfinnbar ved å bruke emndata.
		Publisere faglige kronikker i sentrale kanaler om aktuelle problemstillinger innen forskning på rusmiddelfeltet	Det er i 2014 publisert 29 faglige kronikker/innlegg relatert til instituttets virksomhet.

Tabell 3 og 4 viser instituttets aktivitet i 2014. Det kan også være av interesse å se på utvikling av ulike aktiviteter over tid da dette har vært et uttrykt ønskemål fra departementet. Tabell 5 gir en oversikt over antall ulike publikasjoner fra SIRUS for årene 2009 – 2014. Som det framgår er det noe variasjon fra år til år både når det gjelder de rent vitenskapelige publikasjoner og de mer populærvitenskapelige. De siste tre årene har det imidlertid vært en klar økning i antall publikasjoner som ut fra gjeldende retningslinjer for vitenskapelige publikasjoner, gir en økning i publikasjonspoeng fra 2 – 2,6.

I tabell 6 gis en oversikt over antall medarbeidere ved SIRUS som har deltatt i fagfellevurderinger i vitenskapelige tidsskrifter o.l., antall som har gitt veiledning til master-/doktorgradsstudenter, andel forskere med doktorgradskompetanse og antall nye doktorgrader for årene 2009 – 2014. Som det framgår deltar instituttets forskere aktivt i så vel vurdering av vitenskapelig publisering fra andre forskere som i veiledning av studenter på universitetssektoren.

Tabell 7 gir en oversikt over formidling utover publikasjoner for årene 2009 – 2014. I hvert av disse årene har instituttets ansatte holdt omkring 100 foredrag og det er årlig avholdt 4 – 7 åpne fagmøter/konferanser. Når det gjelder instituttets nasjonale kompetansebibliotek har antall årlige utlån variert mellom 1 500 og 2 400, mens antall henvendelser om ulike former for annen assistanse har variert mellom omkring 500 og 800.

Tabell 5. Publikasjoner 2009 - 2014

	Artikler /bokkapitler/ bøker internasjonalt	Artikler/bokkapitler/ bøker nasjonalt	Rapporter
2009	-17 artikler - 1 working paper - 1 avhandling - 1 bok	-3 artikler -3 bokkapitler - 1 bok	- 9 SIRUS-rapporter - 4 nettrapporter - Årsrapport EMCDDA - Rusmidler i Norge
2010	-36 artikler - 2 bøker - 3 pop.vit. artikler - 1 avhandling	- 4 artikler. - 17 pop. vit. artikler	- 6 SIRUS-rapporter - 1 NOVA-rapport - 1 nettrapport - Årsrapport EMCDDA - Rusmidler i Norge
2011	-20 artikler -2 memorandum -3 pop.vit. artikler -2 avhandlinger	-3 artikler -3 bokkapitler -14 pop.vit. artikler -2 notater	-3 SIRUS-rapporter -1 SIFO-rapport - 2 nettrapporter - Årsrapport EMCDDA - Rusmidler i Norge
2012	- 35 artikler - 5 bokkapitler - 8 pop.vit. artikler - 1 avhandling	- 1 bok - 3 artikler - 1 bokkapittel - 13 pop.vit. artikler	- 6 SIRUS-rapporter - 6 nettrapporter - Årsrapport EMCDDA - Rusmidler i Norge
2013	-29 artikler - 8 pop.vit. artikler - 1 avhandling	-1 bok - 7 bokkapitler -7 artikler - 19 pop. vit. artikler	- 8 SIRUS-rapporter - Årsrapport EMCDDA
2014	- 42 artikler - 2 pop.vit. artikler - 1 avhandling	- 1 bok -2 bokkapitler - 2 artikler - 27 pop. vit. artikler	- 5 SIRUS –rapporter - Årsrapport EMCDDA - Rusmidler i Norge

Tabell 6. Annen aktivitet 2009 – 2014

	Medarbeidere deltatt i fagfellellevurderinger	Nye doktorgrader	Andel forskere med doktorgradskompetanse	Antall medarbeidere som gir veiledning til master/og/eller doktorgradsstudenter
2009	16	1	Alle forskere i faste stillinger	6
2010	17	1	Alle forskere i faste stillinger	8
2011	18	2	Alle forskere i faste stillinger	9
2012	15	1	Alle forskere i faste stillinger	10
2013	18	1	Alle forskere	10
2014	18	2	Alle forskere	8

Tabell 7. Formidling 2009 - 2014

	Foredrag/posters	Åpne fagmøter/konferanser	Oppslag forskning.no	Treff www.sirus.no	SIRUS omtalt i media	Biblioteket
2009	97	7 fagmøter	Bidratt med 12 oppslag		2 813	1 521 utlån 317 eksterne besøk 558 andre henvendelser
2010	96	5 fagmøter 1 konferanse	Bidratt med 29 oppslag		2 435	2 400 utlån 327 eksterne besøk 493 andre henvendelser
2011	85	6 fagmøter	Bidratt med 11 oppslag	91 500 treff 49 000 unike besøk	1 811	2 045 utlån 295 eksterne besøk 624 andre henvendelser
2012	107	4 fagmøter 1 konferanse	Bidratt med 4 oppslag	90 000 treff 57 500 unike besøk	1 158	1 876 utlån 216 eksterne besøk 502 andre henvendelser
2013	87	4 fagmøter 1 konferanse	Bidratt med 20 oppslag	99 000 treff 64 000 unike besøk	1 553	1 954 utlån 154 eksterne besøk 672 andre henvendelser
2014	111	4 fagmøter	Bidratt med 19 oppslag	106 000 treff 70 000 unike besøk	1647	1507 utlån 271 eksterne besøk 789 andre henvendelser

Særlige utfordringer og satsingsområder i tildelingsbrev for 2014

I tillegg til de refererte virksomhetsmål omfattet tildelingsbrevet for 2014 også noen spesielle satsingsområder. Disse er omtalt i tabell 8.

Tabell 8. Status for særlige satsingsområder

Satsingsområder	Aktivitet	Status
Overføring av ansvar fra Helsedirektoratet til SIRUS for datainnsamling, statistikk og rapportering om utvikling i tobakksbruk.	Etablering av samarbeidsrutiner med SSB angående de regelmessige undersøkelsene om bruk av tobakksprodukter.	Samarbeid med SSB er etablert og undersøkelsene går som planlagt. Pågår vurdering om økning av antall respondenter for bedre å kunne følge utviklingen.
Kohortstudie om ungdoms bruk av rusmidler.	Etablering av en flerårig longitudinell kohortstudie om ungdoms bruk av rusmidler	Arbeidet er godt i gang. I 2014 ble det gjennomført en pilot blant 850 elever ved 5 skoler.
I samarbeid med SSB foreta årlige befolkningsundersøkelser om bruk av alkohol, narkotika, dopingmidler og tobakk.	Årlige befolkningsstudier.	Det er fra 2012 gjennomført årlige befolkningsundersøkelser i aldersgruppen 16-79 år.
Bidra i arbeidet med utarbeidelse av ny opptrappingsplan for rusmiddelfeltet	Gi en vurdering av hvordan ulike grupper av rusmiddelmisbrukere får dekket sitt hjelpe- og behandlingsbehov.	Bidrag ble levert i henhold til avtale.
Overvåke endringer i nikotinmarkedets sammensetning etter produkttyper og forsyningskilde.	Etablering av tidsserie med kartleggingsundersøkelser om tobakkbrukeres produktpreferanse og hvordan de skaffer seg de aktuelle produktene.	Etablert samarbeid med IpsosMMI om fortløpende undersøkelser. Pilot gjennomført i 2014.
Studere snusindustriens bruk av pakkedesign som kommunikasjonskanal mot norske forbrukere, herunder betydningen for rekruttering av nye brukergrupper.	Studere ungdoms vurdering av ulik pakkedesign for tobakksprodukter.	Bidrag levert i henhold til avtale.

Ressursbruk 2014

Nedenfor presenteres informasjon om SIRUS' ressursramme og ressursbruk i 2014, herunder kommentarer til nøkkeltallene fra årsregnskapet som ble presentert i del II.

Tildeling

SIRUS' samlede tildeling på kap. 0716 (post 01-96) økte med 15,1% fra kr. 42.238.000 i 2013 til kr. 48.651.000 i 2014. I tillegg mottok instituttet refusjoner fra NAV. Mottatt belastningsfullmakt økte den totale disponible ramme i 2014 med kr. 379.711. Det henvises til Ledelseskomentarer i Del VI Årsregnskapet for nærmere forklaringer og vurderinger av vesentlige forhold ved instituttets årsregnskap. Økningen i tildelingen er knyttet til oppstart av en longitudinell kohortstudie om ungdoms bruk av rusmidler og tobakk, samt overtakelse av Helsedirektoratets tidligere ansvar for

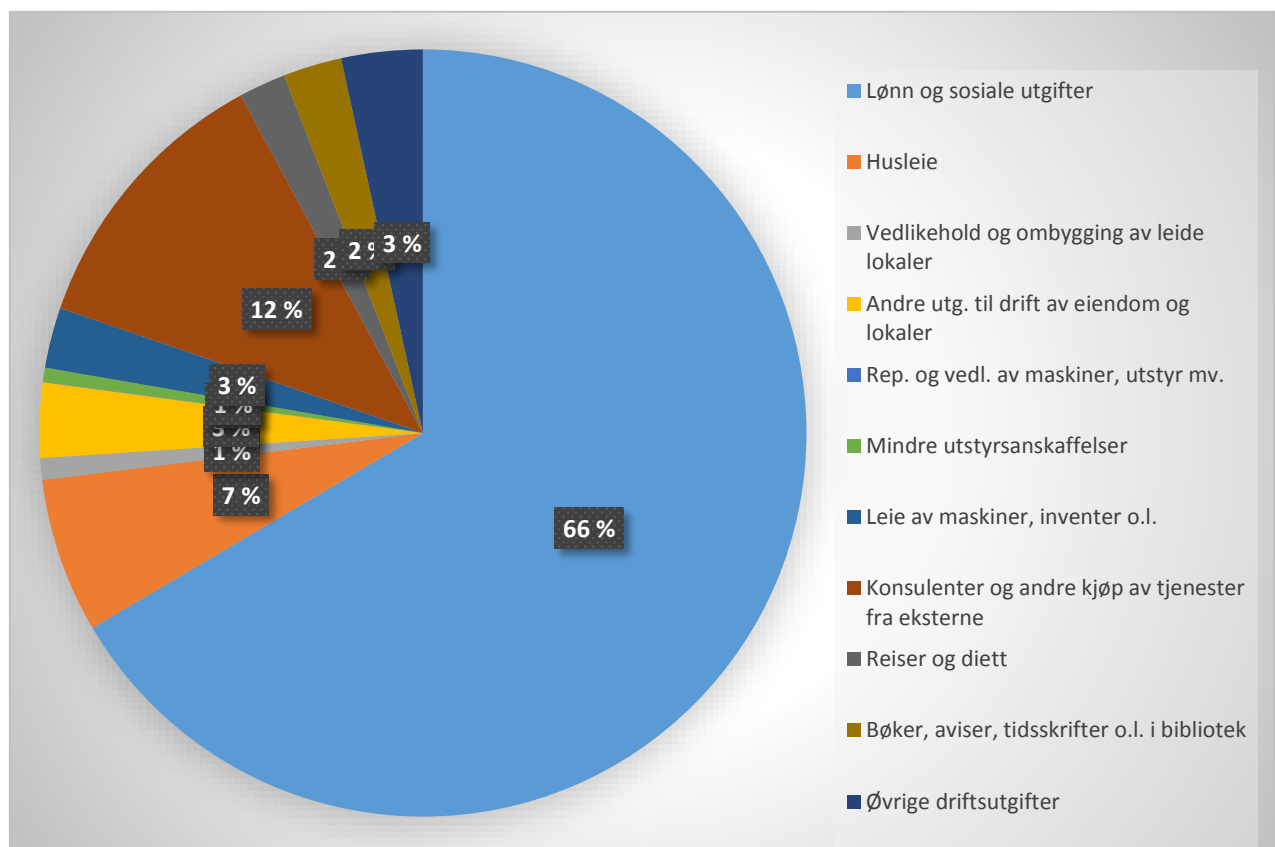
datainnsamling, statistikk og rapportering om utviklingen i tobakksbruk.
Utnyttelsesgrad drift (post 01-29) ble 95%.

Driftsutgifter

Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet var i 2014 kr. 46.880.687. Driftsutgiftene utgjorde 99,7% av dette. Figur 2 viser sammensetningen av driftsutgiftene etter type.

I 2014 utgjorde lønn og sosiale utgifter 66% av driftsutgiftene, og er den klart største utgiftstypen. Så følger konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne leverandører (rådatainnhenting) med 12% og husleie med 7%. Antall årsverk økte med 10,8% i 2014 sammenlignet med 2013. Instituttet har nå 49 ansatte fordelt på 41 årsverk. Det relativt lave antall årsverk sammenlignet med antall ansatte skyldes bl. a. at instituttet har knyttet til seg flere forskere fra andre miljøer i såkalte II-er stillinger (20 prosentstillinger).

Figur 2. Sammensetning av driftsutgifter 2014

DEL IV: STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

SIRUS tar utgangspunkt i tildelingsbrev, virksomhetsplan og gjeldende retningslinjer fra DFØ i styring av virksomheten. Som det framgår av del III, vurderer instituttet at måloppnåelsen har vært god.

Det er foretatt risikovurderinger for ulike sider av instituttets virksomhet, jmf VP for 2014. Et risikoområde knyttet til den faglige virksomheten som her er nevnt, er hvorvidt instituttet har den nødvendige kompetansen til å gjennomføre aktuelle prosjekter på en tilfredsstillende måte. I de senere år har instituttet imidlertid ansatt flere unge forskere med høy kompetanse, noe som bidrar til å redusere en slik risiko. Et annet risikoområdet er det økende problemet med å få respondenter til å svare på spørreskjemaundersøkelser, noe som innebærer risiko for hvorvidt en får gode nok data til å belyse aktuelle problemstillinger. Det inngåtte samarbeidet med SSB om regelmessige befolkningsundersøkelser et tiltak for å redusere nevnte risiko.

Når det gjelder instituttets øvrige virksomhet er risikoen først og fremst knyttet til sårbarhet ved langvarig sykefravær. Det legges derfor opp til at ulike arbeidsoppgaver så langt det er mulig, kan utføres av flere personer.

Del V: VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER

I skrivende stund (februar 2015) er SIRUS sin framtid usikker. Dette henger sammen med at Helse- og omsorgsdepartementet har igangsatt en gjennomgang av den statlige helseforvaltningen. Målet med denne gjennomgangen er å forenkle styringsstrukturen og redusere administrative kostnader og byråkrati. Det er skissert at denne gjennomgangen vil kunne medføre at flere etater vil kunne slås sammen i det som beskrives som mer *robuste* fagmiljøer.

SIRUS (og forløperen Sifa) har eksistert som selvstendig forskningsinstitutt i 55 år. I hele denne perioden har SIRUS monitorert bruken av alkohol i den norske befolkningen. Gjennom mer enn 45 år har vi også monitorert bruken av narkotika, og i mer enn 10 år har vi hatt forskere som har fulgt med på utviklingen i bruk av tobakk. I løpet av denne 55-årige historien har SIRUS bygget opp en posisjon som et internasjonalt anerkjent og nasjonalt ledende rusmiddelforskningsinstitutt med en samfunnsvitenskapelig profil.

SIRUS har gjennom tiår etablert seg som den viktigste kunnskapsleverandør innenfor samfunnsvitenskapelig basert rusmiddelforskning i Norge. SIRUS er den viktigste kunnskapsleverandør til det offentlige ordskiftet om rusmidler og rusmidlenes samfunnsmessige konsekvenser. SIRUS er et svært produktivt forskningsinstitutt. Kunnskapsformidlingen fra instituttet er også meget omfattende, og bruken av de administrative ressursene er svært effektiv.

Det finnes ingen forskning eller dokumentasjon som skulle tilsi at samfunnet skulle få mer ut av ressursene ved å slå SIRUS sammen med en større aktør. Større organisasjoner er verken mindre byråkratiske eller mer produktive. Hvis SIRUS blir lagt inn under et medisinsk fagmiljø vil i tillegg samfunnsperspektivet på rusmidler lett kunne svekkes og den rusmiddelpolitiske debatten bli mindre omfattende og mindre kunnskapsbasert. Vi håper derfor man velger en løsning som sikrer at samfunnsperspektivet på rus og rusmidler ikke blir mindre synlig i framtiden.

Del VI: ÅRSREGNSKAP

Ledelseskommentar årsregnskap 2014

Formål

Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) ble opprettet 1. januar 2001 og er underlagt Helse- og omsorgsdepartementet. SIRUS er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet. Instituttet har som formål å utføre forskning, dokumentasjon og formidling av rusmiddelspørsmål med særlig vekt på samfunnsvitenskapelige problemstillinger.

I årsrapportens del II gis en kort introduksjon til instituttet og noen hovedtall for virksomheten.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Helse- og omsorgsdepartementet i instruks om økonomistyring. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av instituttets bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2014 har instituttet samlet disponert tildelingen på utgiftssiden på kr. 48.651.000.

I tillegg har instituttet utgiftsført kr. 150.307 på fremmede kapitler på grunn av en mottatt belastningsfullmakt på kr. 379.711 på Helsedirektoratets kapitler

Regnskapet ble oppgjort med et mindreforbruk.

Dette på grunn av flere faktorer:

- * Mindre utgifter knyttet til den longitudinale studien om ungdoms bruk av rusmidler («MyLife»).
Da det var behov for å igangsette en pilot, ble en mindre andel av utgiftene enn budsjettert betalt i 2014. Disse utgiftene forventes å påløpe på et senere tidspunkt i prosjektet.
- * Større tildeling enn budsjettert når det gjelder kompensasjon for lønnsoppgjøret.
- * Høyere NAV-refusjoner enn budsjettert.
- * Høyere oppdragsinntekter enn budsjettert.

Som det fremgår av note B søker instituttet om å få overført til sammen kr. 2.082.408 av tildelte midler på post 01.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er eksternt revisor og bekrefter årsregnskapet for instituttet.

Årsregnskapet er ikke ferdig revidert pr. d.d., men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2015.

Beretningen er unntatt offentlighet frem til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men vil bli publisert på instituttets nettsider så snart dokumentet er offentlig.

Oslo, 27. februar 2015

Pål Kraft

Direktør

Statens institutt for rusmiddelforskning

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for SIRUS er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av konti som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgnings- og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene pkt. 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene pkt. 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som instituttet har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser instituttet står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakt) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorapporteringen

Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 7 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS)

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2014

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindretgift
	716 Statens institutt for rusmiddelforskning	01	Driftsutgifter	A, B	48 651 000	46 730 380	1 920 620
	763 HOD (belastningsfullmakt)	21	Driftsutgifter	B		150 307	
<i>Sum utgiftsført</i>					48 651 000	46 880 687	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt og mindreinntekt (-)
	3716 Statens institutt for rusmiddelforskning	16	Refusjon av foreldrepenger	B		115 656	115 656
	3716 Statens institutt for rusmiddelforskning	18	Refusjon av sykepenger	B		423 453	423 453
	3716 Statens institutt for rusmiddelforskning	2	Ymse inntekter		1 847 000	1 240 275	-606 725
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse			70 356	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			3 681 635	
<i>Sum inntektsført</i>						5 531 376	
<i>Netto rapportert til bevilgningsregnskapet</i>						41 349 311	
Kapitalkontoer							
60076001	Norges Bank KK /innbetalinger					2 009 254	
60076002	Norges Bank KK/utbetalinger					-43 310 153	
706719*	Endring i mellomværende med statskassen					-48 413	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	Tekst				2014	2013	Endring
706719*	Mellomværende med statskassen				-1 381 598	-1 333 185	-48 413

Note A Forklaring av samlet tildeling			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
716 01	735 000	47 916 000	48 651 000
xxxxxx			0
xxxxxx			0
xxxxxx			0

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Standard refusjoner på inntekstpostene 15-18	Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
716 01		1 920 620			539 109	-606 725			1 853 004	2 395 800	1 853 004
763 21		229 404							229 404	[5% av årets tildeling i note A]	229 404
xxxx21	"kan nyttes under post 01"			0					0	[5% av årets tildeling i note A]	
xxxx45				0	Ikke aktuell				0		
xxxx45	"kan overføres"			0	Ikke aktuell				0	[Sum årets og fjorårets tildeling]	s og fjorårets tildeling]
xxxx70				0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
xxxx75	"overslagsbevilgning"			0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se det årlige rundskrevet R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter*Mottatte belastningsfullmakter*

Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) har mottatt belastningsfullmakt på kr 379 711 på kap. 763 post 21. SIRUS har benyttet kr 150 307 av disse midlene.

Fullmakt til å bruke standard refusjoner av lønnsutgifter til å overskride utgifter

Lønnsrefusjonene beløper seg samlet til kr 539 109 og inngår i utregningen av mulig overførbart beløp til neste år.

Mulig overførbart beløp

SIRUS' ubrukte bevilgning på kapittel/post 071601 beløper seg til kr 1 853 004. Da dette beløpet er under grensen på 5 % regnes hele beløpet som mulig overføring til neste budsjettår.

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014

	Note	201412	201312
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	169 275	0
Salgs- og leieinnbetalinger	1	1 071 000	0
Andre innbetalinger	1	0	0
Innbetaling av finansinntekter	1	0	0
<i>Sum innbetalinger</i>		1 240 275	0
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	31 104 790	0
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-539 109	0
Utbetalt til investeringer	3	121 015	0
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	4	15 654 882	0
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum utbetalinger</i>		46 341 578	0
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		45 101 303	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	5	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		3 681 635	0
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m,m)		70 356	0
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>		3 751 992	0
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		41 349 311	0
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		201412	
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på k	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-1 272 250	0
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	-133 000	0
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	23 652	0
Sum mellomværende med statskassen		-1 381 598	0

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2014

	201412	201312
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra EU	169 275	0
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	169 275	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinntekt tjenester, avgiftspliktig	532 000	0
Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri	539 000	0
Sum salgs- og leieinnbetalinger	1 071 000	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	1 240 275	0

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	201412	201312
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	26 180 252	0
Arbeidsgiveravgift	3 681 635	0
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	1 242 903	0
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	31 104 790	0
* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.		
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepenger og andre refusjoner	539 109	0
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	539 109	0
Antall årsverk:	41	x

Note 3 Utbetalt til investeringer 2014

	201412	201312
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	121 015	0
Andre utgiftsførte investeringer (*)	0	0
Sum utbetalt til investeringer	121 015	0

() Spesifiseres ytterligere dersom det er andre vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet*

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	201412	201312
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie	3 052 340	0
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	424 424	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	1 478 774	0
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	7 233	0
Mindre utstyrsanskaffelser	278 510	0
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 194 140	0
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	5 537 175	0
Reiser og diett	925 120	0
Bøker, aviser, tidsskrifter ol. i bibliotek	1 155 874	0
Øvrige driftsutgifter (*)	1 601 292	0
Sum andre utbetalinger til drift	15 654 882	0
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Agiotap	0	0
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0
<i>(*) Bør spesifiseres ytterligere dersom det er vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	201412	201412	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Kasse og bank	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	13 278	0	13 278
Skyldig skattetrekk	-1 272 250	-1 272 250	0
Skyldige offentlige avgifter	-133 000	-133 000	0
Annen kortsiktig gjeld	47 304	23 652	23 652
Sum	-1 344 668	-1 381 598	36 930
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Sum	-1 344 668	-1 381 598	36 930

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretnings-	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer								
Selskap 1								
Selskap 2								
Balanseført verdi 13.12.2015								0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.